

DIPLOMADOLGOZAT

Név: TOKOS BERNADETT

Szak: Vidékfejlesztési agrármérnöki mesterképzés

**Csíkszereda
2024**

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vidékfejlesztési agrármérnöki mesterképzési szak**

Bardoc község vizsgálata vidékfejlesztési szempontból

Belső konzulens:	Urbánné Malomsoki Mónika tanszéki munkatárs
Készítette:	Tokos Bernadett EOLUWA levelező tagozat
Intézet/Tanszék:	Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

**Csíkszereda
2024**

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	2
2. A vidék	4
3. Vidékfejlesztés	7
3.1. A vidékfejlesztés alapelvei	8
4. Vidék és a turizmus kapcsolata	10
4.1. Turizmus értelmezése	10
4.2. A turizmus fajtái	12
4.3. Vidéki turizmus	15
5. Bardoc község bemutatása	18
6. Kutatás módszertana	23
7. Saját vizsgálat	25
7.1. Hipotézisek ismertetése	25
7.2. Interjú eredményeinek bemutatása	25
7.3. Kérdőíves vizsgálat eredményei	29
7.3.2. Bardoc község nyújtotta szolgáltatások	34
7.3.3. Bardoc község lakosainak vállalkozó szelleme	37
7.3.4. Bardoc község és a turizmus kapcsolata	38
8. Következtetések és javaslatok	44
9. Összefoglalás	51
Irodalomjegyzék	52
Melléletek	55
HALLGATÓI NYILATKOZAT	63
KONZULENSI NYILATKOZAT	64

1. Bevezető

Napjainkban egyre nagyobb nehézségekbe ütközünk a mindennapi problémáink megoldásában. Nem mindenki számára természetes dolog, hogy van állása, jó életszínvonala, stresszmentes mindennapjai. A régi, nyugodt, gondtalan vidéki élet mára már megváltozott és megjelentek ott is a megélhetési problémák, a rendkívül stresszes, rohanó élet.

Bardoc község esetében sem más a helyzet. A község egyik falujában, Székelyszáldoboson születtem és itt is élek, így saját magam tapasztaltam az évek során a változásokat. Gyerekkoromban a községben élők élete sokkal nyugodtabb és kiegyensúlyozottabb volt. Az emberek nagyrésze állattenyésztéssel és növénytermesztéssel foglalkozott. Községen belül megoldották a megélhetésüket. Az idő múlásával ez egyre nehezebb lett és elkezdtek a lakosok a városok fele kacsintgatni.

Ma már sokan eljárnak dolgozni a nagyvárosokba, akár 60-75 km-re és egyre kevesebben foglalkoznak állattenyésztéssel és növénytermesztéssel. A külföldön való munkavállalás is egyre gyakoribb. A megfigyeléseim alapján a község lakossága belefáradt a mindennapos ingázásba vagy a több hetes, hónapos távollétbe és próbálnak újra itthon lehetőségeket teremteni maguknak.

Fontos, hogy a község megtudja tartani a fiatal lakosokat, hogy ne induljon be a települések előregedése és elnéptelenedése. Ehhez az kell, hogy legyen a községben megfelelő munkalehetőség, oktatási és szórakozási lehetőségek, egészségügyi ellátás és megfelelő közösségi élet.

Rájöttek lassan a helyiek, hogy Bardoc község sok értékkel rendelkezik, mint természeti kincsek, társadalmi, közösségi és kulturális értékek. Az egész község festői tájon fekszik, rengeteg ásványvízforrással és a helyi élet szerves része a hagyományőrzés.

A párommal az egyetemi éveinket nagyrészt nagy városban, Brassóban töltöttük. Már akkor tudtuk, hogy nem szeretnénk ott maradni a városban. A községben szeretnénk családot alapítani és fontos számunkra is, hogy helyben tudjunk megélhetést biztosítani a leendő családunknak. Mérnök emberekként nincsen sok lehetőségünk a környéken a szakmánkban állást találni, ezért más lehetőségekhez kell forduljunk. A vidék adta lehetőségeket szeretnénk kihasználni. A dolgozatomban azt vizsgálom, hogy milyen lehetőségeink lehetnek és miként tudnánk azt kihasználni.

Úgy gondolom, hogy Bardoc község egy értékes terület és ezt szeretném a dolgozatomban tényekkel alátámasztani. Fényt szeretnék deríteni arra, hogy a község lakói hogyan vélekednek a települések nyújtotta lehetőségekről, az itt élhető életszínvonalról, elégedettek vagy sem a jelenlegi helyzettel. Megszeretném vizsgálni, hogy az utóbbi években a község hanyatlott, stagnált vagy fejlődött és elkészíteni egy esetleges turisztikai fejlesztési tervnek a modelljét.

Témaválasztásomat nagyban befolyásolta, hogy valami olyasmit szerettem volna vizsgálni, tervezni, ami hozzám közel áll, hasznos és van aktualitása. **Céлом a kutatásommal,** hogy hozzásegítem szülőfalumat és községemet a fejlődéshez. Székelyszáldobosi lakosként teljes rálátásom van a község helyzetére, szívügyemnek tartom az ottani életszínvonal javítását és a vidék fejlődését.

Fontos, hogy a község megtudja tartani a fiatal lakosokat, hogy ne induljon be a települések elöregedése és elnéptelenedése. Ehhez az kell, hogy legyen a községben megfelelő munkalehetőség, oktatási és szórakozási lehetőségek, egészségügyi ellátás, infrastruktúra és megfelelő közösségi élet.

Úgy gondolom, hogy a község lakóinak a véleményét meghallgatva és a tudományos tényekre alapozva egy olyan fejlesztési tervet tudok összeállítani, amely akár az Önkormányzat segítségére is lehet a jövőbeni esetleges fejlesztések során.

2. A vidék

A vidék fogalmát számos területen (politika, tudományok, köznyelv) használják, viszont különböző értelemmel bírnak. Minden tudományterület a maga szemszögéből fogalmazta meg a vidék jelentését, így nagyon nehéz lenne egy általános meghatározást megfogalmazni. Még az Európai Unión belül sem mondhatjuk azt, hogy egy egységes jelentést használnak. Ezek mellett még nehezíti az általános meghatározást az idővel változó tér elemei, a település rendszerek közötti viszonyok, a folyamatos urbanizációs folyamat és a különböző nyelvek közötti szóhasználati különbségek (G.Fekete, 2013).

Amikor vidékről beszélünk az emberek nagy részének a gyökerei, szülőhelye jut eszébe, ahol friss levegő és szabad tér van. Az a terület, amit még nem befolyásolt az urbanizációs folyamat. Az a hely, ahol minden elkezdődött és ahonnan útnak indult a fejlődés. A vidék, a vidéki lét egy sajátos életforma, amelyet nem lehet szűk keretek között behatárolni. Mindenki számára más életstílust és más értékeket jelent (Oláh, 2003).

Sok esetben a vidéket a mezőgazdasággal, állattenyésztéssel, erdőgazdasággal, horgászattal azonosítják. Hagyományok, társadalmi szokások, a falvak jelenléte, várositól eltérő értékeken, magatartáson, társadalmi attitűdön alapuló életforma jellemző rá. Jellemzően a fejletlenség szinonimájaként használják, például gyakran a városi környezet mellett negatív ellenpéldaként szolgál. Minden ami nem városi, azt vidékinek csoportosítják be (Ritter, 2019).

Olajos (2014) szerint a város-vidék kapcsolatban, a nyugodt, hagyományőrző vidék egy fontos menedéket nyújt a városi, nyüzsgő életmódból kiszakadni vágyó lakosoknak. A vidék második otthonként szolgál. Ebben az esetben a vidék legfontosabb célja a hagyomány megőrzés, a közösség egységessége és a közösség fejlődése. Így a mezőgazdaság háttérbe szorult.

A vidék fogalma a centrum-periféria összefüggésével is magyarázható. A városi környezet a centrum és az alárendelt szerepben lévő vidéki térség a periféria. A jelentős globalizációnak köszönhetően a gazdasági fejlődés a centrumban történik és a perifériában életszínvonal elmaradottság alakul ki. Az egyre nagyobb városiasodás következtében a lassabban fejlődő területek egyre nagyobb része tartozik a vidéki térséghez. Minden centrumnak akár több perifériája is kialakulhat. Nagy városok esetében a vidéki, periférikus térbe már nem csak falvak tartoznak, hanem kisebb városok is (G. Fekete, 2013; Egri és Kőszegi, (n.a.))

A vidéki térség lehatárolása szintén egy nehéz feladat, mivel maga a vidék jelentése sem egyértelműen meghatározott. A vidéki térségről a természeti szépségek és a közösségi élet megítéltebb jellege ugrik be. Fontos lenne viszont a vidéki térséget lehatárolni ökológiai, társadalmi és gazdasági szempontból.

A vidéki térségnek számos erőssége van, mint például a természeti kincsek (erdők, ásványvizek, tavak, gyógynövények, barlangok stb.), kultúra és hagyományok (hagyományos mesterségek, szokások megőrzése, kézműves termékek, helyi konyha, népviselet), ünnepi események (farsang temetés, szüreti bál, kosaras bál, disznóvágás), friss levegő, tágas tér, termőföldek, összetartás. Ezek az értékek jó alapjai lehetnek az agroturizmus beindításának.

Az erősségek mellett a gyengeségeket is meg kell említeni, mint például fejletlenebb infrastruktúra (egészségügyi ellátást, oktatást, közszolgáltatásokat nehezíti), demográfiai csökkenés vagy előregedés (a fiatalabbak városra költöznek a lehetőségek hiánya miatt), kevés munkalehetőség az agráriumon kívül.

Bonaciu (2020) szerint a vidéki térség nem egy materiális és egységes tér. Egységessége csupán a földrajzi tér (domborzat, klíma, talaj) és a demográfiai (sűrűség a kis közösségektől a nagy városi területekig) szempont szerint figyelhető meg.

A Nemzeti Agrárprogram (1997) szerint vidéki térségről beszélünk, ha a térség nem rendelkezik városi minősítéssel vagy ugyan rendelkezik a minősítéssel viszont a népessége nem haladja meg a 10000 főt. Az alacsony népsűrűség, a termőföldek bősége és a városi agglomerációktól való távolság olyan jellemzők, amelyeket az emberek általában a vidéki helyekhez kötnek. Valójában az emberek gyakran használják a „vidéki” kifejezést, hogy bemutassák a vidék jellegzetességeiről alkotott képüket, amelyek valamilyen szempontból a vidékiséget jellemzik. Azonban a vidékiség továbbra is egy általánosan nem körülhatárolható fogalom (Waldorf, 2006).

A vidéki térségek jobb lehatárolása érdekében a népsűrűségi mutatót is bevonták a meghatározásba. A ruralitás felső határa Magyarországon 120 fő/km²-nél, az EU-ban 100 fő/km²-nél, az OECD 150 fő/km²-nél és a LEADER program előírása szerint 120 fő/km²-nél és a település népessége pedig 5000 főnél kevesebb (G. Fekete, 2013; Egri és Kőszegi, (n.a.)).

Buday-Sántha (2011) szerint egy térség jellegét a következőképpen határozhatjuk meg:

- alapvetően vidéki jellegű térség, ha a vidéki területen élő népesség aránya, több mint 50%;
- jellemzően vidéki jellegű térség, ha a vidéken élő népesség aránya 15-50%;
- alapvetően városi jellegű térség, ha a vidéki településen élők aránya kevesebb, mint 15%.

Oláh (2003) szerint a vidéki térségnek négy különböző típusát különböztetik meg:

- ipari térségek
- idegenforgalom által érintett térségek
- mezőgazdasági térségek
- határ mentén elhelyezkedő térségek

Az Európai Unióban a lakosság több mint fele vidéki területeken él, amelyek a terület több mint 90%-át fedik le (Bleahu, 2005)

Romániában a vidéki térség az országos jogszabályok szerint községekből, mint területi közigazgatási egységekből épül fel a falvakkal együtt (Polgár és Duguleană, 2016).

A vidéki térségre a globalizáció pozitív hatással van. Több lehetőséget jelent a helyi termékek és szolgáltatások értékesítésére, új piacokat nyit meg, valamint nem kell aggódni a távolság miatt. A globalizációnak köszönhetően a vidéken élők egyre nyitottabbak, iskolázottabbak és a vidéki területeknek is egyre jobb az infrastruktúrája, munkalehetőségei. A vidéki területek belső értékei, erőforrásai felértékelődnek (Ritter, 2019).

A globalizációnak a negatív vonzata is jelentős a vidéki térségekre, mivel a helyi piacra betörnek az idegen versenytársak, új identitások jelennek meg, a hagyományokat felváltják a modern irányzatok és megváltoznak a társadalmi struktúrák (Ritter, 2019).

3. Vidékfejlesztés

A vidékfejlesztés fogalma napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom. A vidékfejlesztés a helyi fejlesztések közé sorolható, azonban nem csak a kis térségek fejlesztésével foglalkozik, hanem annál komplexebb a dolog.

Vidékfejlesztés alatt olyan tevékenységet értünk, ami a helyi emberek által valósul meg és javítsa a helyi, vidéki emberek életminőségét. Ez a tevékenység egy tudatos és megtervezett beavatkozás. Egy komplex folyamatról beszélünk, amelynek fontos környezeti, társadalmi, kulturális, gazdasági és szociális hatásai vannak (Farkas, 2002; G. Fekete, 2013).

Kulcsár (2017) szerint minden térség a maga területi adottságai és sajátosságai miatt tud egy sikeres vidékfejlesztési stratégiát végig vinni, amelynek a célja a táj és a kultúrtáj megőrzése, a népesség megtartására törekedve. Mindehhez szükség van a lakosok tevékenységére és a segítő szervezetekre, amelyek megfelelőképpen tudják előterjeszteni a terület pozitív tulajdonságait és méltóan képviselik a közösség érdekeit.

Ritter (2019) szerint manapság már a népességmegtartás fő feltétele a jövedelemteremtő foglalkozások megléte, ma már nem lehet önellátó életmódot folytatni. A vidékfejlesztés fontos célkitűzése a jövedelemtermelés és a vidék aktív munkaképes, szakképzett lakosságának megtartása.

A vidéki ember egyszerre több szerepkörben is helyt áll: családi, termelői és fogyasztói szerepkör, így nem mondható, hogy csak a gazdaság egyik töredéke a vidékfejlesztés. A szerepkörökkel járó sajátosságok közti kölcsönhatások határozzák meg a vidékfejlesztés orientációját. A szerteágazó, teljes megközelítésnek köszönhető, hogy a vidékfejlesztés a lehető legjobban a helyi szükségletek kielégítésére szolgál (Kulcsár, 2017).

Fontos megemlíteni, hogy a vidékfejlesztést nem szabad a területfejlesztéssel összekeverni. A vidékfejlesztéssel szemben a területfejlesztés egy tágabb fogalom, amely magába foglalja úgy a vidéki, mint a városi területeket. A területfejlesztés célja egy fenntartható vidéki és városi környezet kialakítása, az erőforrások hatékony felhasználásával úgy, hogy csökkentse az egyenlőtlenséget. A vidékfejlesztés ezzel szemben a vidék fenntartható fejlődését szorgalmazza a helyi erőforrások és a helyi aktív közösség erejével.

Az 1. Táblázatban még több különböző tulajdonság látható a vidékfejlesztés és területfejlesztés között.

1. Táblázat: Területfejlesztés és a vidékfejlesztés eltérő jellemzői (Forrás: Olajos, 2008 alapján Olajos, 2014)

Területfejlesztés	Vidékfejlesztés
Országban és régióban gondolkodik	Kisléptékű: táj, és kistérség a legnagyobb kiterjedése.
Központi terveket követ	A fejlesztést a közösségek kezdeményezik
Társadalmi hatása közvetlen, közép-, és hosszútávon érvényesül. Társadalmi hatása közvetlen, közép-, és hosszútávon érvényesül.	Hatása rövidtávon érvényesül, és közvetlen a társadalmi hatása
Beruházások nagy volumenűek, és legfőképp állami finanszírozottak	A helyi értékekre helyezi a fő hangsúlyt, a finanszírozás prioritása (saját erő, állami, közösségi források).
Az állami szerepvállalás döntő, és meghatározó.	Az állam szerepe orientáló, kezdeményező és támogató
Programfinanszírozás a meghatározó, de a megvalósítás alapfeltétele a központi döntés.	Programfinanszírozás alapja vidékfejlesztésnél a partneri kapcsolatok kiépítése

A vidékfejlesztést és a politikát nem lehet egymástól elhatárolni, kapcsolat van közöttük, mivel a vidékfejlesztés az életminőség javításán dolgozik és ez minden esetben politikai döntés eredménye. Fontos, hogy az érintett közösség pozitív fejlődésként értékelje a beavatkozást, mert hanem nem figyelnek a fenntartására (Farkas, 2002).

3.1. A vidékfejlesztés alapelvei

1996-ban az írországi Cork-ban az Európa Tanács iratai alapján, valamint a vidéki területek érdekeit előtérbe helyező civil szervezetek nyomására megrendezték azt a konferenciát, ahol kidolgozták a vidékfejlesztés alapelveit. A következő alapelvekre épül a vidékfejlesztés:

1. Előnyben részesíteni a vidéket: A vidéket érő veszélyek, káros hatások leküzdése, valamint a vidék és a város közötti erőforrás elosztást egyre igazságosabbá tenni.
2. Fenntartható fejlődés: Olyan eljárások alkalmazása, amelyekkel hosszú távon megőrzik a tájat és a problémákat a helyi közösség erejével oldják meg.

3. Integrált megközelítés: A fejlesztések támogatása érdekében különböző szektorokat (kulturális, közösségi, gazdasági, környezeti) és érdekeket együttesen kezelnek és összehangolnak.
4. Esélyegyenlőség javítása: Az oktatási, egészségügyi, infrastrukturális beruházások, közkiadások egyensúlyának javítása.
5. Diverzifikáció: Olyan vidéki közösségek jönnek létre, amelyek saját igényeik alapján tudnak fejlődni.
6. Közösségi kiegészítő finanszírozás elve: A végső felhasználóhoz a lehető legközelebb legyen a döntéshozatal. A nagyobb közösségek érdekeit úgy tudják segíteni, ha a kisebb közösségek érdekeinek megfelelően fejlesztenek.
7. alulról vezéreltség: A kezdeményezések a helyi közösségektől indulnak, az ők aktív cselekvéseikkel történik a tervezés, a döntéshozatal és a megvalósítás. Az alulról vezéreltség mutatja a helyi tudást, tapasztalatot és a részvételt.
8. Egyszerű jogi szabályozás
9. Vidéki programok: Régióként a programozás egységes kell legyen. A régiókra érvényes vidékfejlesztési programokba kell illeszkedjenek a kisebb területek vidékfejlesztési programjai és ezek egységesen meg kell feleljenek az európai rendszereknek.
10. Finanszírozások: Helyi programok megvalósításánál arra törekednek, hogy ezeket helyi forrásokból oldják meg. Ez mellett igyekeznek felhívni a banki, nemzeti és közösségi kiegészítő források figyelmét.
11. Megfelelő forrásfelhasználás (G.Fekete,2013; Olajos,2014).

4. Vidék és a turizmus kapcsolata

4.1. Turizmus értelmezése

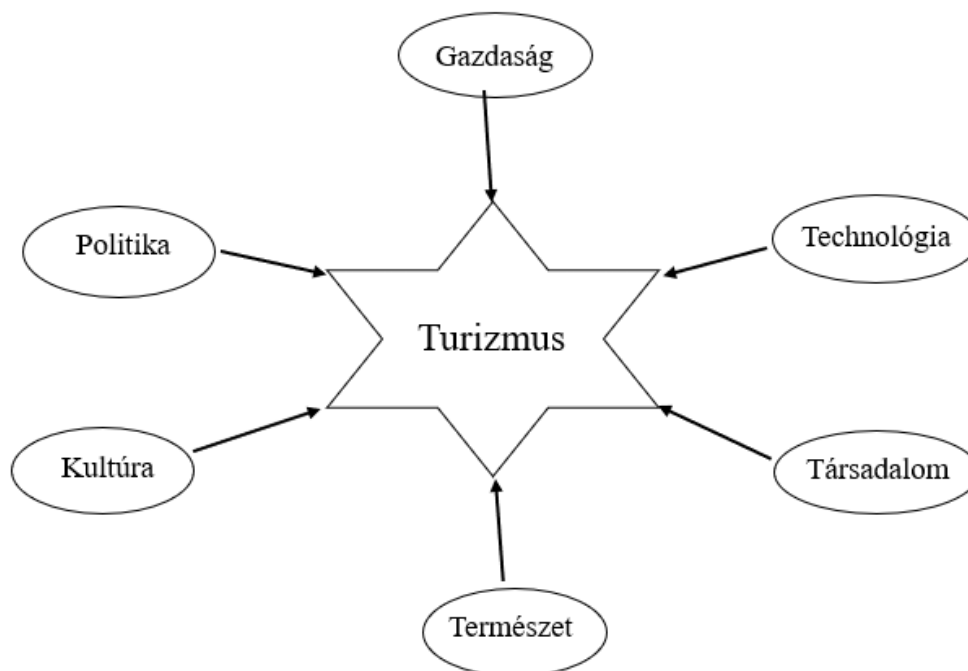
A világ számos gazdagabb országában lévő életstílusban természetesnek tűnik a tény, hogy nyaralni menni, ez azonban nem egy nagyon régi keletű dolog. A turista szó először a 19. században jelent meg a kutatók szerint. Megkülönböztetnek utazókat és turistákat. Az utazók nehéz körülmények között teszik meg a távot, sok esetben nem megszervezetten, mint például a zarándokok, ezzel szemben a turista szervezeten utazik csomagokkal és kényelmesebben. A szép tájak felfedezésére, az élményekre fókuszáló utazásnak a gondolata csak később jelent meg, amit már turizmusnak neveznek (Holden,2016).

A turizmus a világ leggyorsabban fejlődő iparága és a legjelentősebb gazdasági és társadalmi jelensége. A nemzetközi turizmus nagyon jó statisztikai adatainak ellenére is a turizmus fogalmának a meghatározása nagyon nehéznek bizonyult. A kihívást az okozza, hogy a turizmus nagyon összetett és nagyon sok különböző szektorból érdeklődnek iránta. Az érdeklődők mind a saját elvárásaiknak megfelelő eredményeket várnak a turizmustól. Fontos azonban, hogy mégis megértsük a turizmus jelentését, ha meg akarjuk tervezni a természeti erőforrások felhasználását és kezelni akarjuk a turizmussal kapcsolatos hatásokat. (Holden, 2016)

A turizmus úgy határozható meg, mint egy olyan szabadidős és szórakozási tevékenység, amelyet a megszokott életvitelén és munkahelyén kívül tölt az ember (http6). Vitatható, hogy az embernek meddig kell utaznia, és mennyi ideig kell távol tartózkodnia otthonától ahhoz, hogy a turisták közé sorolják (Holden, 2016).

A turizmus a környezetével (1. Ábra) mindig aktív kapcsolatban lévő rendszer, amely a változásokra nyitott és ezeknek a hatására folyamatosan változik.

1. **Ábra:** Turizmusra ható környezeti elemek (Saját diagram, Forrás alapján: <http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>)

A turizmus rendszere a kereslet és a kínálat alrendszeréből tevődik össze és ezt a két alrendszert a következő rendszerek kötik össze: marketing, közvetítő szektor és az utazás. Ahhoz, hogy a kereslet és a kínálat egymásra találjon szükséges, hogy a leendő turistának legyen motivációja elhagyni otthonát. A kereslet és a kínálat fontosabb elemei a 2. Táblázatban vannak bemutatva (<http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>).

A turizmusban a kínálat megjelenési formája a turisztikai termék, amely azoknak a komplex szolgáltatásoknak az összesége, amelyeket utazás során igénybe vesznek a turisták (Gonda, 2016). A turisztikai termék fontosabb jellemzői: megfoghatatlanság, egyidejűség, minőség ellenőrzése, veszendőség, szezonális, romlékonyság (<http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>).

2. **Táblázat:** A kereslet és a kínálat fontosabb elemei (**Forrás:** <http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>)

Kereslet	Kínálat
szabadidő	attrakció, vonzerő
utazásra való belső motíváció	étkezés
anyagi keret megléte	szállás
	közlekedés
	kultúra
	szórakozási lehetőségek
	vendégszeretet
	biztonság
	higiénia
	árak

A vonzerő a legfontosabb eleme a turisztikai kínálatnak. A vonzerő kapcsolatban van a potenciális utazó érdeklődési körével és az amiért útra kel. A vonzerő egy szubjektív fogalom, nem mindenki számára jelenti ugyan az a vonzerőt. Ami az egyik félt utazásra szólítja az a másiknak nem jelent semmit. A helyiek számára ami attrakciónak számít az a turistáknak lehetséges, hogy nem és fordítva is igaz. A helyi erőforrásokat fel kell fedezni és folyamatosan fejleszteni őket. Fontos a szisztematikus vonzerő-leltár elkészítése. (Gonda, 2016).

Két alapvető csoportba rendezhetők a vonzerők: ember alkotta (pl. múzeumok, fesztiválok, műemlékek, történelmi emlékhelyek) és természeti vonzerők (pl. nemzeti parkok, termálvíz, gyógyvíz, vízesés, barlang). Az attrakciók értékeléséhez figyelembe kell venni a következő szempontokat: az attrakció vonzásának hatásköre, az attrakció fejlesztésének, megőrzésének relatív költségei; az attrakció megközelíthetősége; a környezet teherbíró-képessége; a környezeti, szociokulturális hatások. (<http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>; Gonda, 2016)

4.2. A turizmus fajtái

A turizmus fajtáinak meghatározása egy igazán nehéz feladat, mivel egy komplex fogalomról van szó. A fajtáinak az elkülönítése sok szempont szerint történhet, viszont az egyes ágazatok besorolhatóak több csoportba is. Ennek köszönhetően még nincsen egyértelmű csoportosítás. (https://hu.wikipedia.org/wiki/Turizmus#cite_note-; Michalkó, 2016)

A turizmusnak két fontos alapvető fajtáját különítik el aszerint, hogy az emberi élet melyik részére gyakorol nagy hatást. A modern társadalomban a munka és a szabadidős tevékenységek köré szervezik az emberek az életüket. A munka köré szervezett tevékenységeket hivatásturizmusnak, míg a szabadidős tevékenységekre szervezetteket szabadidős turizmusnak nevezik (<http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>).

Manapság sok olyan munka van, amely utazásokkal jár és a közben végzett tevékenységeket nehéz lenne elkülöníteni a szabadidős tevékenységektől. Fordított esettel is találkozunk, amikor a szabadidős tevékenységek során olyan ismeretekre teszünk szert, amelyeket később a munka során tudnak hasznosítani. Az átfedések miatt nehéz megkülönböztetni a szabadidős és a hivatásturizmust. A jó csoportosítás érdekében figyelembe kell venni, hogy ki finanszírozza az utazást, mi az elsődleges célja az utazásnak és az utazás során a tevékenységekre fordított időtartamot (Michalkó,2016).

A turizmust csoportosíthatjuk még számos szempont szerint. Íme még néhány példa:

- földrajzi kiterjedés szerint: külföldi és belföldi turizmus
- utazás iránya szerint: passzív és aktív turizmus
- létszám szerinti turizmus: egyéni, csoportos, tömegturizmus
- környezettel való kapcsolat szerinti turizmus: ökoturizmus, falusi turizmus (<http7>).

Néhány fontos és népszerű turizmus fajta Langkilde (2023) és Sapaliga (2022) szerint:

- Kalandturizmus: lényege, hogy kilép a komfortzónájából, és új korlátok elé állítja magát (pl. túrázás, hegymászás, ejtőernyő ugrás)
- Oktatási turizmus: nagyszerű módja az új kultúrák és történelmek megismerésének (pl. múzeumok, történelmi helyszínek, kulturális fesztiválok)
- Ökoturizmus: felelős utazásról szól, amely minimális hatással van a környezetre (túrázás, kerékpározás, kempingezés). Az ökoturizmus növeli a biodiverzitás, a természeti környezet és a kulturális javak megőrzésével kapcsolatos tudatosságot mind a helyiek, mind a látogatók körében.
- Agroturizmus: a mezőgazdasági területek bejárása, farmok megtekintése és gyakran a mezőgazdasági tevékenységekben való részvétel céljából.

- Falusi turizmus: a látogató tapasztalatai sokféle termékhez kapcsolódnak, amelyek általában természetalapú tevékenységekhez, mezőgazdasághoz, vidéki életmódhoz/kultúrához, horgászathoz és falunézéshez kötődnek.
- Madárturizmus: azokra a turistákra utal, akik jelentős mennyiségű időt és erőforrást fordítanak arra, hogy beutazzák a Földet madarakat és más vadon élő állatok felkutatására.
- Gyógyturizmus: egy növekvő iparág, amely lehetővé teszi az emberek számára, hogy egy másik országban részesüljenek orvosi kezelésben. A népszerű gyógyászati turisztikai célpontok közé tartozik Thaiföld, India és Mexikó.
- Egészségturizmus: Az egészségturizmus azokat a turizmustípusokat foglalja magában, amelyek elsődleges motivációja a testi, lelki egészséghez való hozzájárulás gyógyászati és wellness alapú tevékenységeken keresztül.
- Sportturizmus nagyszerű módja annak, hogy összekapcsolja a sport és az utazás szeretetét (sportesemények látogatása, a sporttáborok és a sportversenyeken való részvétel)
- Építészeti turizmus: a megőrzött épületek és egyéb építészeti alkotások, régészeti vagy történelmi jelentőségű helyek megtekintését.
- Üzleti turizmus: a turisztikai tevékenység olyan fajtája, amelynek során a látogatók meghatározott szakmai vagy üzleti célból a munkahelyükön és lakóhelyükön kívülre utaznak azzal a céllal, hogy találkozzon, tevékenységen vagy rendezvényen vegyenek részt. Az üzleti turizmus kulcselemei a találkozók, ösztönzők, találkozók és kiállítások. Az üzleti turizmus ugyanazon utazás során bármely más turizmustípussal kombinálható.
- Hajós turizmus: A tengerjáró turizmus olyan üdülés, amely részben vagy egészben tengerjáró hajón alapul. Lehetővé teszi a turisták számára, hogy megtapasztalják milyen mikor az utazásuk során különböző célpontokon töltenek időt.
- Kulturális turizmus: Legfontosabb motivációja az ismeretszerzés, kulturális értékek megismerése, részvétel kulturális eseményeken. Erősíti a helyi-regionális identitást. Műemlékek, népi hagyományok, népi mesterségek termékei, fesztiválok megismerése a cél, ezzel hozzájárul a kulturális értékek megőrzéséhez és erősíti a turizmust.
- Filmturizmus: turizmus egy olyan formája, ahol a látogatók olyan helyszíneket és úti célokat fedeznek fel, amelyek filmekben és televíziós sorozatokban való megjelenésük miatt váltak népszerűvé.

- Gasztronómia turizmus: a turisztikai tevékenység egy fajtája, amelyet a látogató utazása során az élelmiszerrel és a kapcsolódó termékekkel, tevékenységekkel kapcsolatos tapasztalatai jellemeznek. Az autentikus, hagyományos, innovatív kulináris élmények mellett a gasztronómiai turizmus magában foglalhat helyi termelők látogatását, ételfesztiválokra való részvételt, főzőtanfolyamokra való részvételt.
- Vallási turizmus: két fő altípusa van: a zarándoklat (vallási vagy spirituális célú utazás), és a vallási emlékek és műtárgyak megtekintése, a városnézés egyik ága.

4.3. Vidéki turizmus

A vidéki vagy rurális turizmusnak nemzetközi szinten számtalan elnevezése van, mint például zöld-, agro-, agri-, lágy-, farmturizmus (Gonda, 2016). A falusi turizmust úgy lehet meghatározni, mint a paraszti háztartás által kínált áruk és szolgáltatások összességét azoknak az embereknek a fogyasztására, akik egy bizonyos időre vidékre érkeznek kikapcsolódásra, pihenésre, kézműveskedésre stb. (Slusariuc,2018).

A falusi térségekben történő vendéglátáshoz hozzátartozik a szállás, étkezés és programok biztosítása, a hagyományos vidéki életforma megismertetése, a jellegzetes tevékenységek bemutatása és azokban való aktív részvétele a turistáknak. A falusi turizmusban elengedhetetlen a kreativitás és az egyediség. A kreativitás lehetővé teszi, hogy viszonylag gyorsan új termékeket alakítsanak ki, így versenyelőnybe kerülnek a más térségekkel szemben (Slusariuc, 2018).

A hagyományok turisztikai vonzerőt jelenthetnek, ha jól ismerik és kiaknázzák őket, és hitelességet adnak a helyi turizmusnak. A turizmus, és azon belül is a falusi turizmus elsődleges célja a pihenés, a turista általános jóléte. Ha ez megtörténik, akkor a turizmus összes többi pozitív hatása magából fakad (Slusariuc,2018).

A falusi turizmus olyan térségek idegenforgalmát jelenti, ahol a vonzerők szétszórtak és önmagukban kevésbé vonzóak; a lokális közösség összefogása szükséges a fejlődéshez; ahol a turizmusfejlesztés és a vidékfejlesztés szinergikus együttműködésre képes (Gonda,2016).

A rurális turizmus komplex rendszerének fő összetevője a mezőgazdaság, de nem csak azon alapszik. Alapvető ismérvei: vidéki területen található, kis méretű létesítmények, alacsony népsűrűség, a természettel, hagyományokkal szoros kapcsolatban áll, helyi vállalkozások, nagy szezonális, városhoz képest fejletlenebb infrastruktúra, kevesebb vendég viszont

személyesebb kapcsolat velük, helyiek dolgoznak a településen és minden tevékenység hosszú távon a javukat szolgálja (Gonda,2016; Nemai,2019).

A falusi turizmus fő típusai:

- Agroturizmus
- Kulináris és borturizmus
- Kreatív turizmus
- Etnikai turizmus
- Ökoturizmus
- Örökségturizmus
- Oktatási turizmus
- Egészségturizmus (Gonda.2016; Slusariuc,2018;Nemai,2019).

A vidéki turizmus forradalmasítja a vállalkozásokat és ösztönzi a gazdasági fejlődést szerte a világon. A turizmus előnyökkel jár a turistáknak, a vendéglátóknak, de a közösségnek is, amelyben történik. A turizmus kiemelten fontos a térség gazdasági és társadalmi életében, közvetlen, közvetett és indukált pozitív hatásokkal. A turizmus fontos munkahelyi forrást jelent a vidéki közösségek számára és ez mellett üzleti lehetőségeket kínál a helyi lakosoknak, így javulhat a helyi életminőség is. A turizmus a helyi és regionális történelmi helyszínek helyreállításának ösztönzésével is támogathatja a helyi kultúrát a vidéki területeken (Slusariuc,2018).

Ahhoz, hogy egy térség falusi turisztikai célponttá váljon szükséges, hogy ne csak egy megállóhely legyen, elengedhetetlenek a strukturált hálózatok és együttműködési megállapodások a köz- és a magánszektor szereplői között. A közösségi hozzájárulás is kulcsfontosságú része a dolognak (Holden,2016).

A vidéki turisztikai beruházások nagyrészt a vidéki területek gazdasági, környezeti és társadalmi jólétének javítására irányulnak. Egy sikeres turisztikai fejlesztéshez szükséges még az együttműködésekén kívül: turisztikai információs központ létrehozása, partner kapcsolatok kialakítása, különböző galériák, kiállítások, kézműves műhelyek kialakítása, tömegközlekedés, kommunikációs és internetes szolgáltatások fejlesztése, kerékpárutak, tereputak építése, üzleti és vendéglátói ismeretek képzés megszervezése (Slusariuc,2018).

A falusi turizmus kínálatát a helyi hagyományok, természeti kincsek, természet közelsége és a vendégszeretet váltakozó rendszere határozza meg. Minden település egyedi

turizmus kínálattal rendelkezik. Egy komplex termékcsomaggá csak akkor válik a kínálat, ha az alapszolgáltatások mellé valami extra szolgáltatást is tud nyújtani a település. A magán és az állami szektor feladata vonzóvá és fogadóképesé tenni ezeket a szolgáltatásokat (<http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>, Gonda,2016).

A falusi turisztikai piac egyedi termékeire való keresletet a turisták utazni vágyódásának motivációja, a zajos városi életből való kiszakadás a csendes, természetközeli vidékre, a népszokások megismerésének motivációja és a személyes kapcsolatok a vendégszerető házigazdákkal határozza meg. Sok esetben a szolgáltatások árának is döntő szerepe van, a falusi turizmus ár-érték aránya az egyik legjobb a hazai kínálatokból (Gonda,2016, <http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf>).

A falusi turizmusban a belföldi turistákat a városi családok, fiatalok és nyugdíjasok jelentik, akik vágnak a friss levegős, nyugodt, vidéki kikapcsolódásra. A csoportos utazások egyre inkább háttérbe szorulnak és egyre gyakoribbak az egyéni szervezésű programok (Gonda,2016).

5. Bardoc község bemutatása

Bardoc község Erdély dél-keleti részén, Kovászna megyében (Erdővidéken) található (2. Ábra). Székelyudvarhelytől 49 km-re dél-keletre fekszik, míg Sepsiszentgyörgytől 55 km-re észak-nyugatra. A község központja Bardoc és a hozzá tartozó falvak: Székelyszáldobos (2 km-re), Erdőfüle (1,9 km-re) és Olasztelek (3,5 km-re). A község a Baróti-medence északi részén terül el, minden települése a Kormos patak partján fekszik, 500 méter magasban a tengerszint felett. A legközelebb eső város Barót, amely 7 km-re található a község központjától.

2. Ábra: Erdővidék térképe (Forrás: <http4>)

Bardoc község lakossága a 2021-es népszámlálási adatok alapján 4923 fő (<http3>) melynek kb 43%-a székelyszáldobosi, 24 %-a erdőfülei, 18 %-a bardoci és 15 %-a olaszteleki lakos. A népesség több mint 79 %-a magyar etnikummal rendelkezik, míg 14 %-a roma és kb. 7 %-a román. A község lakosságának közel 80 %-a magyar anyanyelvű, a többi 20 %-t a román ajkúak teszik ki. A lakosok döntő többsége református felekezethez tartozik. (<http1>).

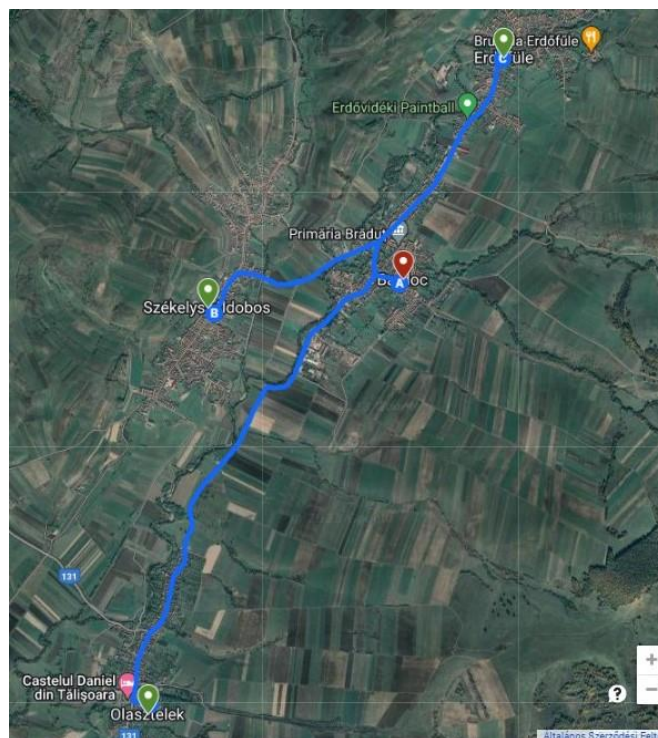
A község minden települése rendelkezik saját templommal, óvodával, általános iskolával, művelődési házzal, üzlettel és aszfaltos úthálózattal.

Erdővidék a természeti szépségekben bővelkedő és gyógyhatású ásványvizekben gazdag terület, melynek szerves része Bardoc község a Keleti-Kárpátok legdélibb, úgynevezett Barcasági medencének az északi nyúlványa. Itt fokozatosan megtalálható minden domborzati forma, a lapos mezei szántók, rétek és kaszálók, enyhén emelkedő dombok, lombhullató erdők

(tölgy, csere, bükk, nyár stb.,) havasi túlevelű erdők. Ezen a területeken az emberek, az állatok és a természet összhangban vannak. Az ember hasznosító és nem károsító beavatkozása inkább növelte e vidék gazdagságát és sokszínűségét. Állat- és növényvilága elég gazdag. Jelen vannak a rágcsálók (vakond, ürge, egérfajták), közepes vadak (farkas, róka, menyét, görény), nagyobb vadak (vaddisznó, őz, szarvas, medve), különféle madarak (rigó, veréb, gyurgyalag, stb.). A bővizű, tiszta patakok tele vannak rákokkal, pisztrángokkal, márnákkal, a lápos helyeken pedig békák kuruttyolnak. Növényvilágából említésre méltó a nárcisz, nőszirmom, zeregeboglárka, jézusvirág, ezerjófű, cickafark. Ezek adják e vidék jellegzetességét és szépségét.

Bardoc a község központja, innen vezet út a község mindhárom falujába (3. Ábra). Itt található a Község-háza, ahová bejárnak ügyeket intézni a lakosok.

3. Ábra: Bardoc község (Forrás: <http5>)

Székelyszáldobos Erdővidék egyik leggazdagabb ásványvízforrásokkal rendelkező falva. A falu területén közel 125 ásványvízforrás található, amelyek közül vannak ismertebbek, jobban kihasználtabbak, míg ezek mellett vannak kevésbé használatosak, sőt olyanok is amelyeknek a hollétére csak az idősek emlékeznek. A falu lakóinak többsége a Faluvégi borvízforrásról tölti az ásványvizet, sőt még a környező településekről is járnak ehhez a forráshoz az emberek.

Székelyszáldobos első okleveles említése az 1332-1337-es pápai tizedjegyzékben maradt fenn. Későbbi történetéről sajnos nem sokat tudunk. A falu nevééről a legelterjedtebb

történet az, hogy a valamikori Dobó faluban élő székelyek a tatárjárás idején elmenekültek onnan és ide telepedtek le (ide szálltak le) s ezért a falu neve Szálldobó lett, amihez az idők folyamán hozzáótt az „s” betű is (Kolumbán 2012).

Székelyszáldobos összlakossága a 2011-es népszámlálási adatok alapján több mint 2000 fő volt, melynek 49,1%-a magyar (székely) és 50,9%-a román (roma) (<http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/bardoc/1023>). Mára már ez az arány sokkal jobban eltolódott a roma népesség javára, amelyet majd a 2022-es népszámlálási adatokból is láthatunk. A faluban a székely és a roma lakosok egymástól elkülönülve élnek, a székelyek a falu „első részében”, a romák a falu „felső részében” az erdőhöz közel élnek. Külön két nagy etnikai közösségként vannak jelen a faluban. A magyar lakosok nem szívesen keverednek a romákkal, azonban kénytelenek mivel a faluban egy iskola áll rendelkezésre mindenki részére. Egy iskolába járnak a gyerekek, viszont külön osztályba a magyarok és külön a romák. Az iskolával ellentétben van külön temploma a roma közösségnek.

Erdőfüle a Kormos völgyének legfelső falva, utána a Kuvaszó turisztikai övezet helyezkedik el. A falu a nevének előtagját Erdővidékről kapta, míg a hagyomány szerint a „füle” onnan származik, hogy a Kormos-patak völgyébe úgy ékelődik be, mint egy fül. A település három részből tevődik össze: Alszeg, Felszeg és Hámor falurészek. A 19. században a Hámoron vashámor működött, ahol Gábor Áron elkészítette az első ágyúját. A falu fontosabb látnivalói: a Boda-udvarház, nárciszrét, Erdővidék leggazdagabb kopjafás temetője és a Kuvaszó turisztikai övezetben található Ceaușescu villa.

Kuvaszóban szokták megrendezni a községi napokat, ahol három napos programmal várják az odalátogatókat, koncertekkel, foglalkozásokkal, játékokkal, finom étellel és itallal. Ilyenkor nagy a pezsgés a turisztikai övezetben, sokan ott is alszanak mivel sok a hétvégi, üdülőház a területen.

Erdőfülében szervezik a községben a legtöbb bált, van a falunak több generációs néptánc csoportja, amellyel járnak fellépésekre. A faluban található a község egyetlen szövője, Csog Jolán, aki székelyruhát és régi szőtt viseleteket készít. Jolán létrehozta a Szövőóvodát, ahol a fiatal lányokat tanítsa a mesterségre.

Nagy büszkesége Erdőfülének és egész Erdővidéknek a „Székelyföld ezer arca-Erdővidék” című könyv, melyet két erdőfülei fiatal, Deák András és Szócs Szilárd írtak. A világjárvány ideje alatt, mikor nem voltak rendezvények az idősekkel kezdtek beszélgetni és kisfilmeket készíteni. Létrejött egy kisfilm-sorozat és a nagy sikerre való tekintettel könyv

formájában is megírták a 80-90-100 éves idősök életbölcsségeit, egy letűnőben levő kor értékrendje van bemutatva a könyvben. Nagy sikere lett a könyvnek, számos díjat elnyert, még Brüsszelben is bemutatták.

Olasztelek fekszik a legközelebb Barót városához, 4 km-re. Itt található a község leghíresebb turisztikai attrakciója a reneszánsz stílusú olaszteleki Daniel-kastélyszálló (4 Ábra). A kastélyszálló már számos helyi és nemzetközi díjat is elnyert, vonzza a magyar, román és külföldi látogatókat is. A kastélynak köszönhetően feléledt a falu kulturális, közösségi élete.

4. Ábra: A mai Daniel-kastélyszálló a belső udvarból (Forrás: Saját fotó)

A kastély nem csak szállást, hanem élményt is ad a vendégeknek, különböző stílusú szobákkal, amelyek bemutatják a kismemesi világot. Cellarium Spával is rendelkezik, ahol a vendégek élvezhetik a szaunát, dézsát, úszást, lebegést, masszázst, testradír bárt, gőzfürdőt, melegfürdőt, jakuzzit, Kneipp terápiát és helyben gyűjtött gyógynövényekből készült teával lehet hidratálni. A szállás mellett nagy hangsúlyt fektetnek a gasztronómiára: a menüt mesterszakács állította össze, a régi és az új megfelelő ötvözését tartva szem előtt. Véleménye szerint a hagyományos székely receptekhez és a helyi alapanyagokhoz érdemes nyúlni, új konyhatechnológiákkal készítve, modern módon tálalva a különböző fogásokat (Interjú Rác Attilával-Kastélyszálló tulajdonosa, 2023).

A községben élő emberek nagy része még mindig mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozik, de már kezd egyre népszerűbb lenni az iparágazatokban történő munkavállalás. A fiatal lakosok már ritkán kezdenek mezőgazdasággal foglalkozni, a

középiskola, főiskola, egyetem elvégzése után inkább a városok fele kacsingatnak munkavállalás terén. Egyre többen próbálkoznak saját vállalkozás indításával is. Sok hagyományos ünnepséget tartanak a lakók és egy közösségként tevékenykednek a szervezésben. Szokássá vált a farsangtemetés, farsangi bál, húsvéti tojásfestés, nőnap és anyák napi műsor, szüreti bál, idősek vasárnapja, karácsonyi bál, karácsonyi kántálás.

6. Kutatás módszertana

Kutatásom szélesebb körben zajlott, ezért kombináltan használtam a kvantitatív és kvalitatív szemléletmódokat.

A kvalitatív kutatás mélyebb információk megszerzésére szolgál, a jelenségeket egy beavatott nézőpontjából vizsgálja (Hunkár M, 2013). A kvalitatív kutatásoknál alkalmazható adatgyűjtési módszerek közül használtam az interjút és a megfigyelést. A kvantitatív kutatás azon alapul, hogy a kutatás tárgya számszerűsíthető és statisztikailag feldolgozható (Hunkár M, 2013).

Az interjút személyesen készítettem Kolumbán Sándorral, Bardoc község alpolgármester urával. A félig strukturált interjú során elhangzottak a községben megvalósított beruházások 2014-től napjainkig. Minden beruházásról megtudtam, hogy melyik évben valósult meg, milyen összegből, az összeg finanszírozási formáját és mennyi időbe telt a kivitelezés. A 2024-es évben betervezett fejlesztéseket is elárulta az alpolgármester úr. A beruházások összegét román lejéből átalakítottam az európai unió hivatalos valutájába, euróba, hogy minden nemzetiségű olvasó számára érthetőek legyenek a pénzüsszegek. A finanszírozási formáknál százalékban kifejeztem, hogy a beruházások pénzüsszege milyen arányban oszlik el a pályázatokból befolyt összegek és a saját költségvetésből finanszírozottak között.

A megfigyeléseket, amelyeket a dolgozatomban használtam hosszú évek során szereztem, mint a község lakója. Az utóbbi tíz évem tapasztalatait használtam fel objektív módon.

Kvantitatív kutatásomhoz internetes önkitöltős kérdőívet használtam, amelyet a Google Űrlap segítségével készítettem. A kérdőív az 1. Mellékletben olvasható. A kérdőívem minőségi és mennyiségi adatokat is biztosít. A kérdőívet a Bardoc községi lakosok számára bocsájtottam kitöltésre online formában. A kérdőívnek az összeállítása a kutatás koncepciója és a hipotézisek alapján történt. 19 egyszerű, könnyen érthető kérdésből és egyértelmű, rövid válaszokból áll. Tartalmaz a kérdőív nyílt, zárt és félig zárt kérdéseket egyaránt. A kérdőív eredményeinek interpretálása diagramok segítségével történt.

A kérdőívet 190 községi lakos töltötte ki, amelynek 38,9%-a székelyszáldobosi, 20,5%-a bardoci, szintén 20,5%-a erdőfülei és 20%-a olaszteleki lakos. A kitöltők 75,3%-a nő és 24,7%-a férfi.

A kitöltők 40%-a 27-40 év közötti, 30,5%-a 41-65 év közötti, 24,2%-a 20-26 év közötti, 3,2%-a 20 év alatti és a maradék 2,1% 66 év fölötti. Iskolai végzettség alapján a legnagyobb százalékban, azaz 44,2%-ban az egyetemet vagy főiskolát végzett lakosok töltötték ki a kérdőívet, azt követik a középiskolát végzettek 35,3%-al, a szakiskolát végzettek 13,7%-al és végül 6,8%-al az általános iskolát végzettek.

A kérdőíves kutatásban lévő elégedettségi szinteknek a vizsgálatánál Microsoft Excel programban kiszámoltam a medián és módusz értékeiket.

7. Saját vizsgálat

7.1. Hipotézisek ismertetése

- 1. Hipotézis:** Bardoc község az utóbbi 10 évben folyamatosan fejlődik.
- 2. Hipotézis:** Bardoc község lakói nem elégedettek a települések nyújtotta szolgáltatásokkal.
- 3. Hipotézis:** Bardoc község adottságainak köszönhetően jó turisztikai célpont lehetne a község.
- 4. Hipotézis:** Bardoc község lakossága a turizmus fejlődése érdekében részt venne helyi termékek előállításának bemutatásában és azok értékesítésében.

7.2. Interjú eredményeinek bemutatása

Az utóbbi tíz évben a községben számos fejlesztés történt, úgy hosszú, mint rövid lejáratú. A 2. Mellékletben lévő táblázatban bemutattam év szerint a beruházásokat és azok összértékét, finanszírozási formáit és a megvalósulásuk idejét. Százalékban kifejeztem a beruházások finanszírozási formájánál, hogy hány százaléka az összegnek pályázati alapú és hány százaléka önrész.

2014-től 2023-ig a következő beruházások valósultak meg Bardoc községben:

- Hótalanító eszköz vásárlás (autó, hóeke, sószóró)
- Erdőfülei kultúrotthon modernizálása
- Olaszteleki és székelyszáldobosi szennyvízhálózat bővítése
- Székelyszáldobosi iskolaközpont bővítése
- Játsszótér építése
- Erdőfülei Boda kúria restaurálása
- Erdőfülei ravatalozóház építése
- Községi ivóvízhálózat modernizálására
- Bardoci ravatalozóház építése
- Bardoci Egres patakon átvezető híd újjáépítése
- Utcai közvilágítás modernizálása

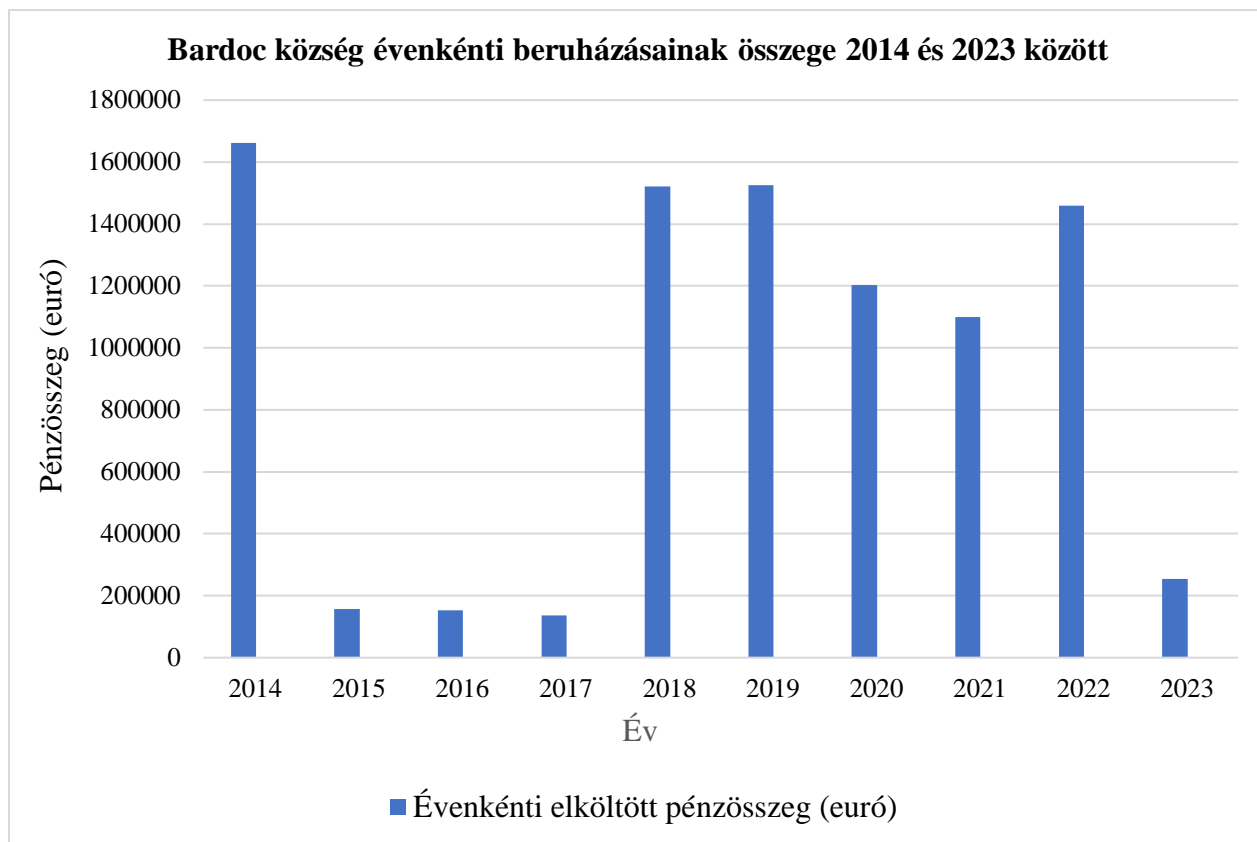
- 41-es számú községi út felújítása, székelyszáldobosi Alsó utca aszfaltozása és sáncok felújítása
- Olaszteleki ravatalozóház építése
- Székelyszáldobosi ravatalozóház építése (5. Ábra)

5. Ábra: Székelyszáldobosi ravatalozóház (**Forrás:** Saját fotó)

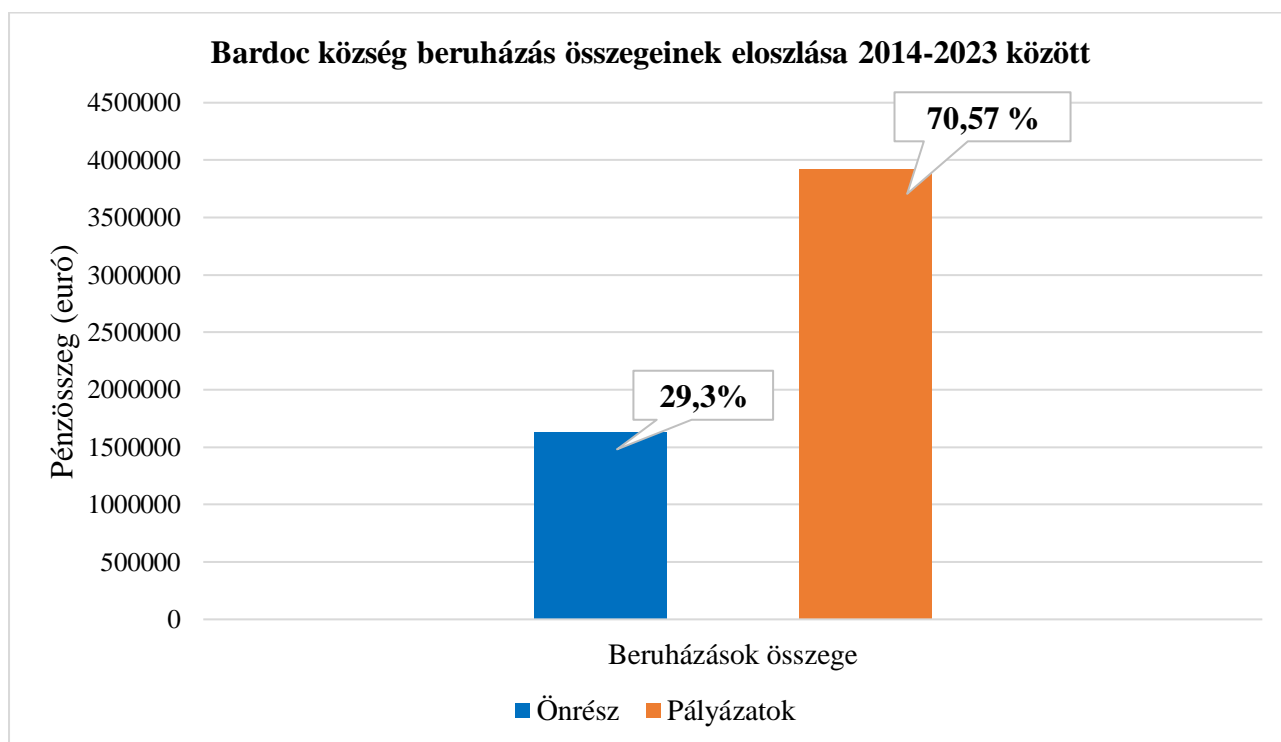

- Bardoci sportkomplexum felszerelésének bővítése
- Vízvezeték bővítése
- Erdei utak karbantartásához szükséges járművek és munkaeszközök vásárlása (traktor, földgyalu autó, tűzoltó autó)
- Székelyszáldobosi iskolánál mosdók kialakítása
- Haszonjármű vásárlása Mercedes Benz
- Mini földmunka gép vásárlása
- Bardoci családorvosi rendelő felszerelésének korszerűsítése
- Garázs építése a munkagépeknek
- Tömbházrész megvásárlása szolgálati lakásnak
- Székelyszáldobosi vízvezeték bővítése
- Föld munkagép megvásárlása

6. Ábra: Bardoc község évenkénti beruházásainak összege 2014 és 2023 között (Forrás: Saját ábra 2. Melléklet alapján)

7. Ábra: Bardoc község beruházás összegeinek eloszlása 2014-2023 között (Forrás: Saját ábra 2. Melléklet alapján)

Az elmúlt években a községben a beruházások összege változó volt az függvényében, hogy az Önkormányzatnak mennyi volt a költségvetése és mennyi pályázatot sikerült elnyerniük. Az 6. Ábrán jól látható, hogy a legnagyobb összeget 2014-ben fordították fejlesztésekre, 1 660 945,81 eurót, viszont a 2018, 2019, 2022-es évek sem sokkal maradtak le. A legkevesebb összeget fejlesztésre 2017-ben fordították, 135 469,7 eurót. 2015 és 2016 sem volt egy jövedelmező év fejlesztések szempontjából.

Az alpolgármester úrral való interjú adataiból és a 7. Ábráról kiderült, hogy 2014-2023 közötti beruházásokhoz szükséges pénzeszám 70,57%-a pályázatokból folyt be és a maradék 29,43% volt önrész. A legtöbb pályázatot a Vidéki Beruházásokat Finanszírozó Ügynökségtől (AFIR) nyerték el. Az egy pályázatból befolyt legnagyobb összeg 1 361 324,49 euró volt szintén az AFIR-tól, amelyet az olaszteleki és székelyszáldobosi szennyvízhálózat bővítésére fordítottak. A legtöbb időt igénybe vett pályázat megvalósítására két év volt szükséges, az erdőfülei Boda kúria restaurálására.

A bemutatott beruházások mellett több kisebb karbantartási, felújítási tevékenységek zajlottak a községben, mint például:

- Állandó karbantartási munkálatok és tüzelőanyaggal való ellátása az iskoláknak, óvodáknak, művelődési házaknak, ember – és állatorvosi rendelőknek.
- Bardoci, erdőfülei, olaszteleki és székelyszáldobosi művelődési házak külső és belső felújítása.
- Olaszteleki és bardoci iskola és óvoda teljes felújítása (tetőzet, külső és belső munkálatok, nyílászárók, mosdók kialakítása)
- Kutak ásása a székelyszáldobosi iskolánál és az erdőfülei felső iskolánál, valamint az óvodánál
- Központi fűtésrendszerek (fáskazánok) beszerelése az iskoláknál és az óvodáknál
- Víz- és szennyvízhálózati munkálatok az iskoláknál, óvodáknál, házi- és fogorvosi rendelőknel, művelődési házaknál.
- Bardoci és székelyszáldobosi iskola tetőzetének kijavítása.
- a Helyi Tanács és a Polgármesteri Hivatal épületeinek felújítása és kerítés, zöldövezet, kocsipark létesítése.
- Községi utak menti sáncok karbantartása.
- Bardoci kispálya aszfaltburkolatának feljavítása.

- Erdőfülei „Hámorhíd”, bardoci Egrespataki, székelyszáldobosi Drótpalló, olaszteleki futballpályához vezető híd felújítása.
- Község területén lévő ásványvízforrások környékének rendezése, javítása.
2024-es évre is vannak tervezett fejlesztések, amelyekről az alpolgármester úr mesélt.
Az alábbi fejlesztések várhatóak ebben az évben:
 - 42-es községi út, az Erdőfület a Kuvaszói turisztikai zónával összekötő szakasz felújítása az Anghel Saligny Program keretében, körülbelül 2 211 200 euróból.
 - A község utcáinak modernizálása Anghel Saligny Program keretében, körülbelül 2 814 254,65 euróból, melynek 22,85%-a önrészből valósul meg.
 - Napelemek felszerelése a vízház, szennyvíztisztító telep és az Önkormányzat épületeire az energiaköltségek csökkentése érdekében, az Energetikai Minisztérium pályázati lehetősége szerint.
 - Sportcsarnok építése Erdőfűlében az Országos Befektetési Alap költségvetéséből.

7.3. Kérdőíves vizsgálat eredményei

Kutatásom alapját egy kérdőíves vizsgálat biztosította, amelyet a község lakói töltek ki online. A felmérés célja az volt, hogy megismerjem a lakosok véleményét a község helyzetéről, az emberek életszínvonaláról és hogy mennyire nyitottak a község turizmusba való bevezetésébe.

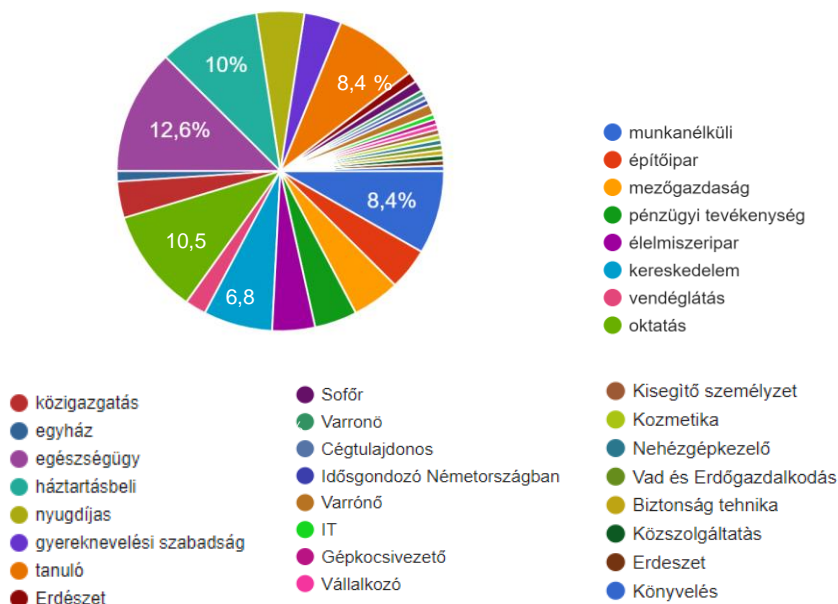
7.3.1. Lakossági vélemény Bardoc községről

A kutatásban vizsgáltam, hogy a község lakossága milyen állandó munkahelyekkel rendelkezik. A vizsgálat eredményei a 8. Ábrán láthatóak

A megkérdezett lakosság legnagyobb része, 12,6%-a az egészségügyben dolgozik, ezt követi az oktatás 10,5% -al, majd 10%-a háztartásbeli és 8,4% még tanuló. A kitöltők 8,4%-a munkanélküli.

8. *Ábra: Bardoc község lakosságának állandó munkahelyei (Forrás: Saját kutatás, 2024.)*

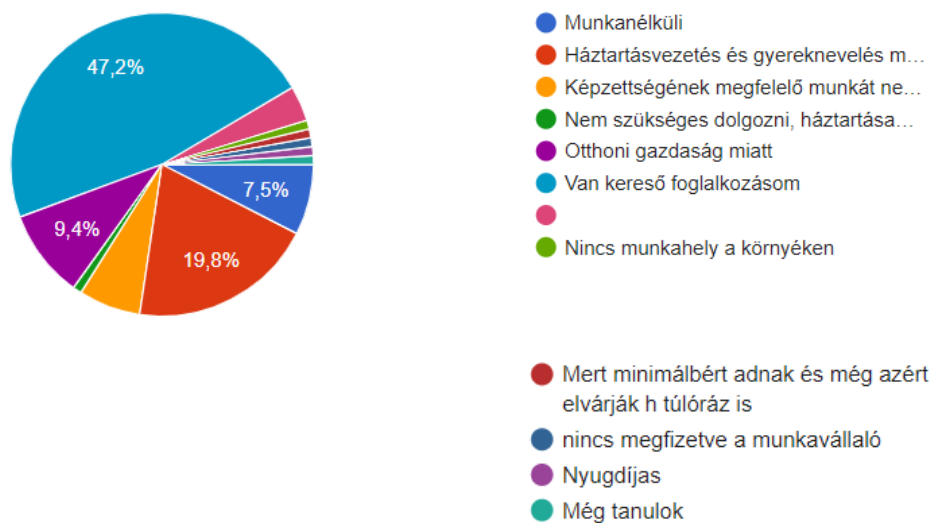
190 válasz

Megvizsgáltam, hogy mi az oka annak, hogy a megkérdezett lakosság 8,4%-a munkanélküli, melynek az eredményei a 9. Ábrán láthatóak.

9. *Ábra: Bardoc község nem kereső foglalkozással rendelkezők lakosság okai (Forrás: Saját kutatás, 2024.)*

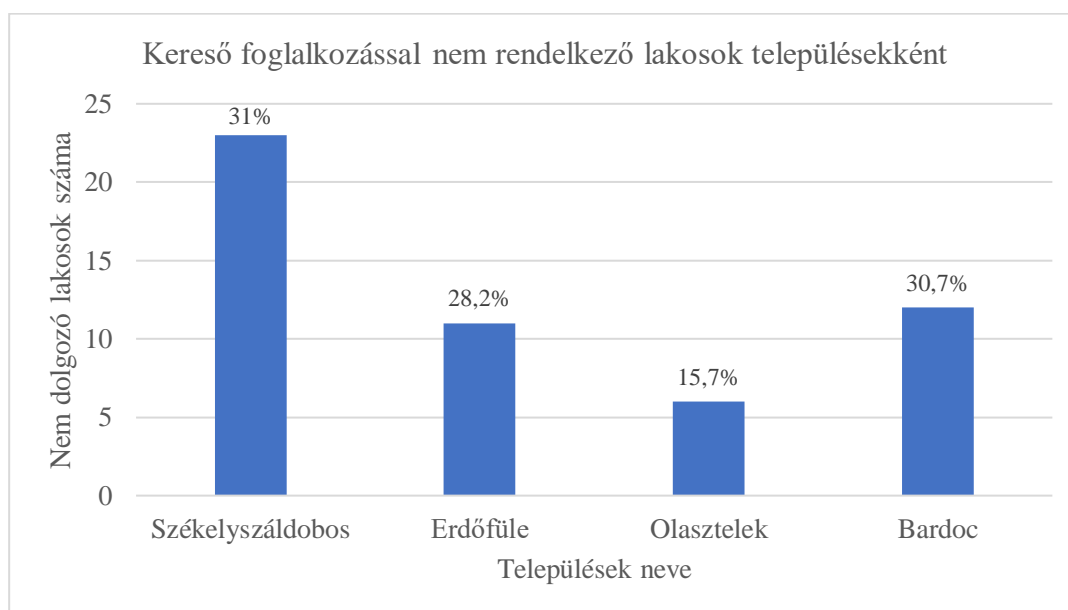
106 válasz

A válaszadók 52,8%-a bizonyos okok miatt nem rendelkezik kereső foglalkozással. A kitöltők 75,3%-a nő, innen is adódik, hogy 37,5%-a háztartást vezet és gyereket nevel a nem kereső foglalkozással rendelkezőknek. A következő domináns ok a gazdaság, 9,4%, az köti le a lakosok idejének nagyrészét. Ebből is látszik, hogy a mezőgazdaság és állattenyésztés még szerves része a lakosok életének.

A kérdőívet kitöltők 6,6%-a azért munkanélküli, mert nem talált képzettségének megfelelő munkát. Ebből is látszik, hogy nem könnyű szakmával sem elhelyezkedni a környékbeli munkaerőpiacon. Ahogy a 10. Ábrán is látható településenként a legtöbb munkanélküli Székelyszáldoboson található a válaszadók 31%-a, azt követi Bardoc 30,7%-al, Erdőfüle 28,2%-al és Olasztelek 15,7%-al.

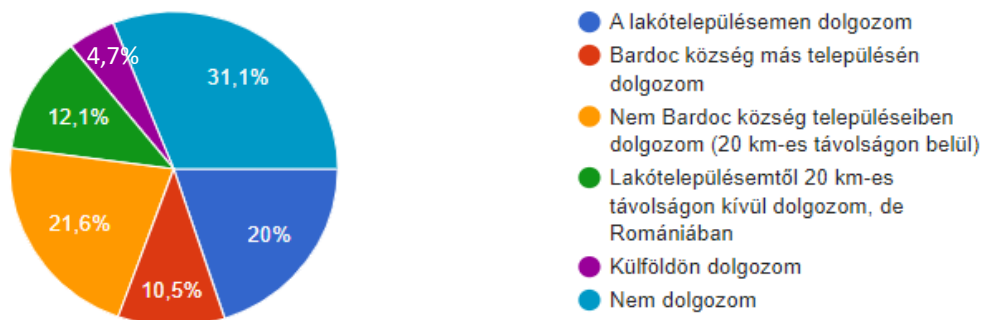
10. Ábra: A megkérdezettek közül kereső foglalkozással nem rendelkező lakosok száma településekként (**Forrás:** Saját kutatás, saját szerkesztés, 2024.)

A válaszadók 68,9%-a rendelkezik munkahellyel. A munkahelyek különböző távolságokra találhatóak a lakótelepülésüktől, mint például: község más településén, községen kívül, de 20 km-es távolságon belül, lakótelepüléstől 20 km-es távolságon kívül, de Romániában, külföldön. Csupán 20%-a dolgozik a lakótelepülésén a válaszadóknak. A 11. Ábrán látható a nem a lakótelepülésén dolgozók százalékos eloszlása a távolságok függvényében.

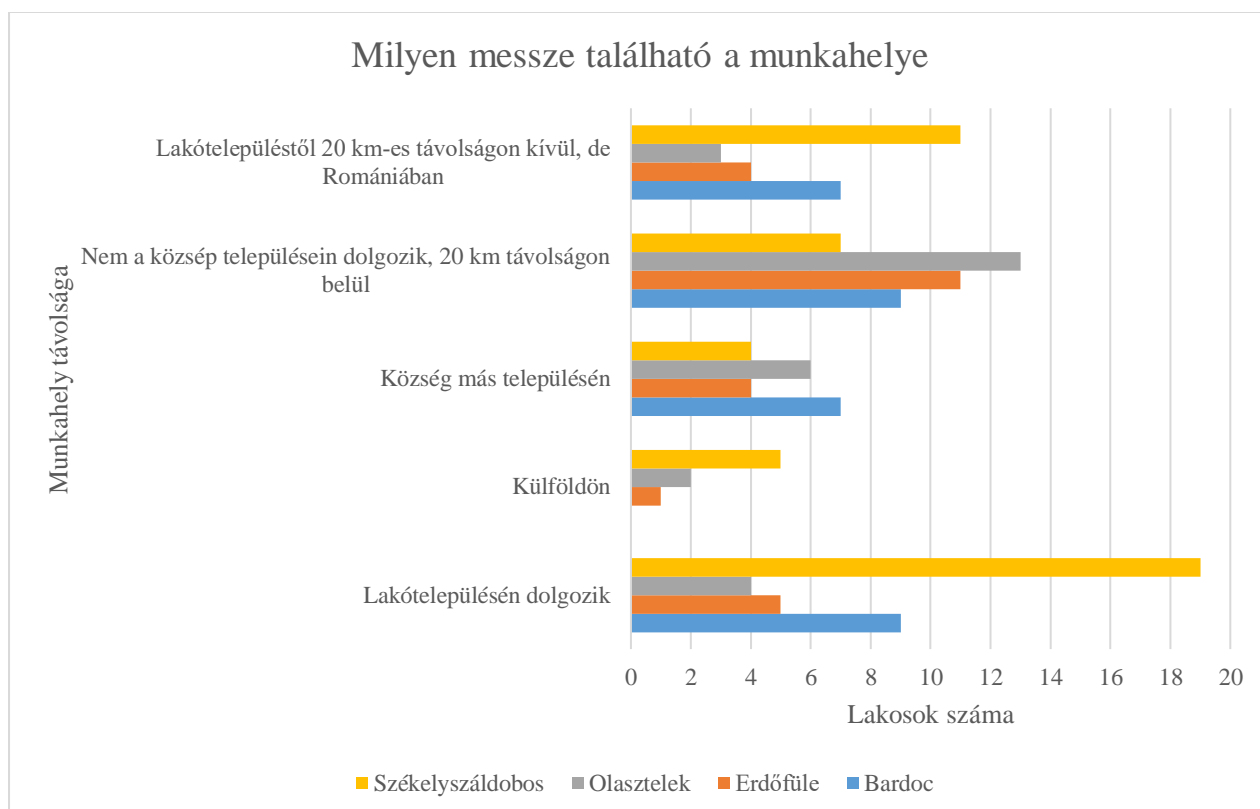
11. Ábra: Község lakóinak munkahelye a távolság függvényében (**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

A válaszadók 21,6%-a nem Bardoc község településén dolgozik, de 20 km-es távolságon belül, 12,1%-a lakótelepülésétől 20 km-es távolságon kívül dolgozik, 10,5%-a község más településén dolgozik és 4,7%-a külföldön.

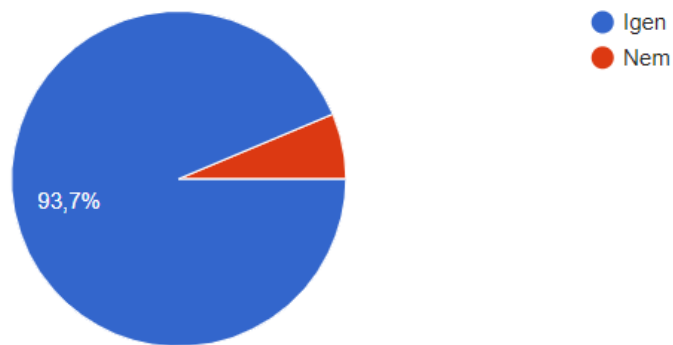
12. Ábra: A megkérdezett lakosok település szerinti munkahely eloszlása távolság függvényében (**Forrás:** Saját kutatás, saját szerkesztés 2024.)

Ahogy a 12. Ábrán is látható Székelyszáldobos a legek falva, mivel itt található a legtöbb olyan lakos a községben, aki lakótelepülésén dolgozik, külföldön dolgozik és 20 km távolságon kívül a lakótelepüléséhez, de Romániában dolgozik. Olaszteleki lakosok dolgoznak a legnagyobb számban a községen kívül, viszont 20 km-es távolságon belül.

13. Ábra: Községből megkérdezett lakosok véleménye a faluban életről (**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

A válaszadók 93,7%-a szeret a faluban élni (13.Ábra), mivel ott található a családja, barátai, ott töltötte a gyerekkorát, csendes, nyugodt a környezet, barátságosak az emberek, hagyományőrzés fennmaradt és szép tájak veszik körül a falvakat (14. Ábra).

A 6,3% azért nem szeret a faluban élni, mivel kevés a szórakozási lehetőség, munkalehetőség, korlátozottak a lehetőségek az oktatás és az egészségügy terén, az egyre jobban elszaporodott roma közösség és a velük kialakult konfliktusok miatt.

14. Ábra: Székelyszáldobos és Bardoc határa (**Forrás:** Saját fotó)

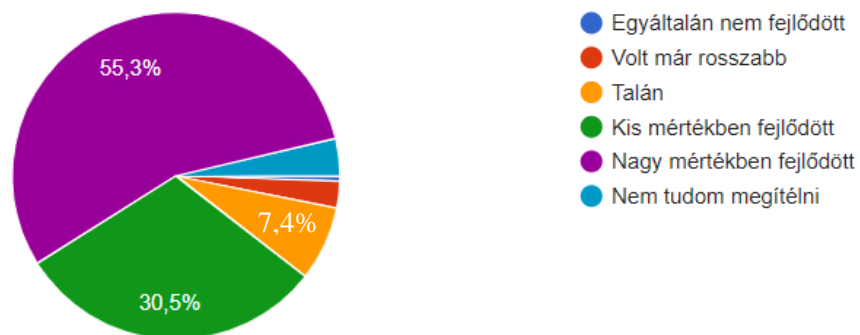

7.3.2. Bardoc község nyújtotta szolgáltatások

A községben lakók igénylik a folyamatos fejlődést a településeken, ezért kíváncsi voltam, hogyan látják az elmúlt tíz évet. A 15. Ábrán jól látható, hogy 55,3%-a a válaszolóknak úgy véli, hogy nagy mértékben fejlődött a község, 30,5%-a azt válaszolta, hogy kis mértékben fejlődött és 7,4%-a talánnal válaszolt.

15. Ábra: Bardoc község fejlődése az utóbbi 10 évben (Forrás: Saját kutatás, 2024.)

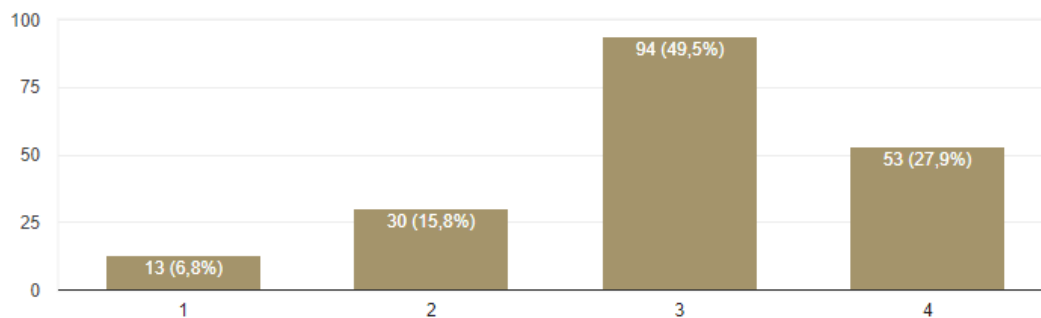
190 válasz

Vizsgáltam a községben mennyire vannak megelégedve az oktatással (16. Ábra), a szabadidős és szórakozási tevékenységekkel (17. Ábra), munkalehetőségekkel (18. Ábra), infrastruktúrával (19. Ábra) és a települések küllemével (20. Ábra). A diagramoknál 1-től 4-ig lehetett értékelni az elégedettségi szintet, ahol: 1- egyáltalán nem elégedett, 2 - volt már rosszabb, 3 - jó, 4 - teljes mértékben elégedett.

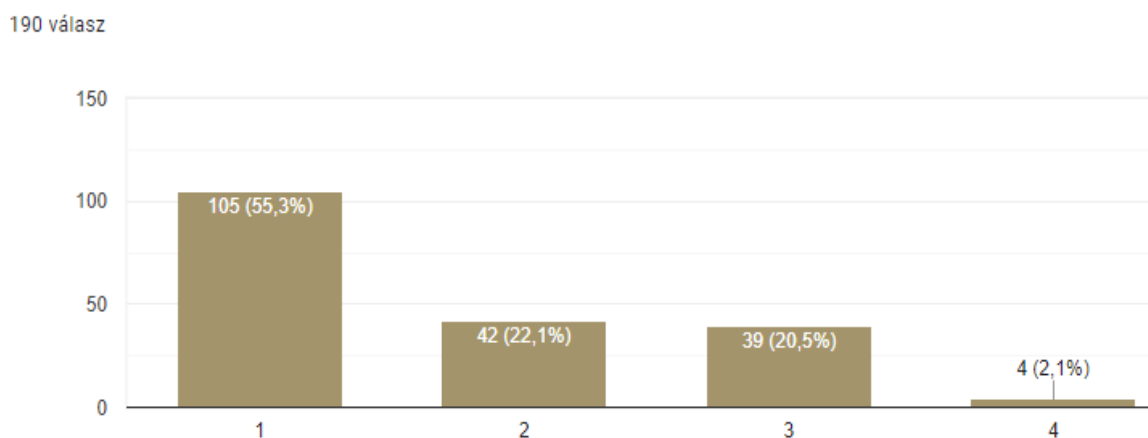
16. Ábra: Bardoc község lakossága mennyire van megelégedve az oktatás szintjével (Forrás: Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

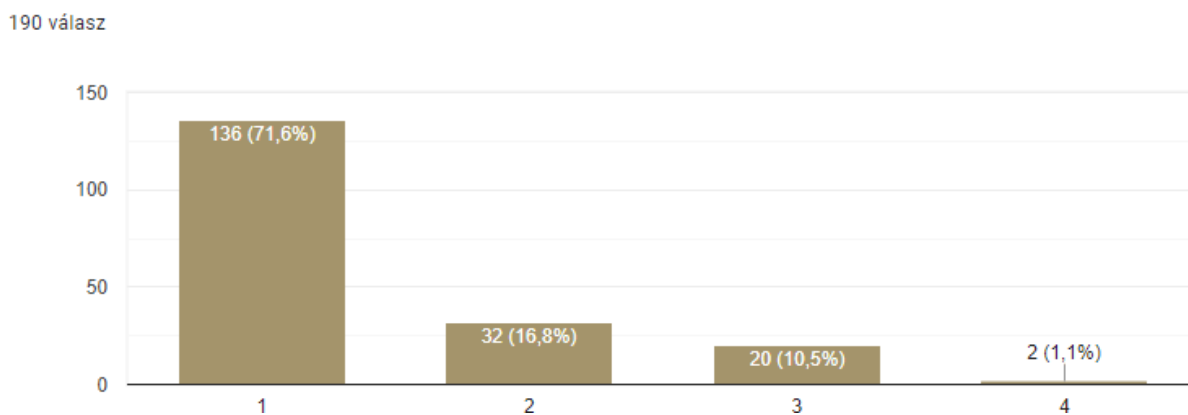
Kiszámoltam az oktatás elégedettségi szintjének a mediánját, ami 3 és a móduszát ami szintén 3.

17. Ábra: Bardoc község lakossága mennyire van megelégedve a szabadidős és szórakozási tevékenységek szintjével (**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

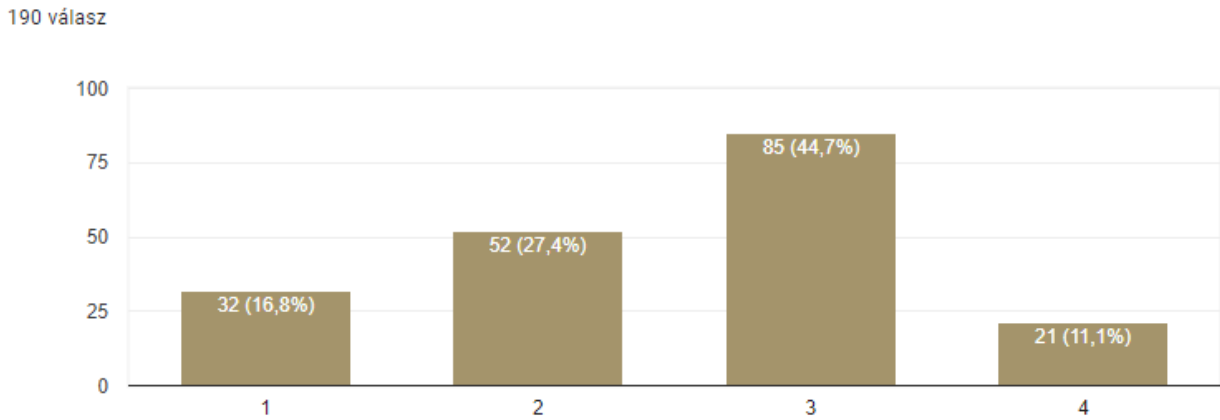
Kiszámoltam a szabadidős tevékenységek elégedettségi szintjének a mediánját, ami 1 és a móduszát ami szintén 1.

18. Ábra: Bardoc község lakossága mennyire van megelégedve a munkalehetőségekkel (**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

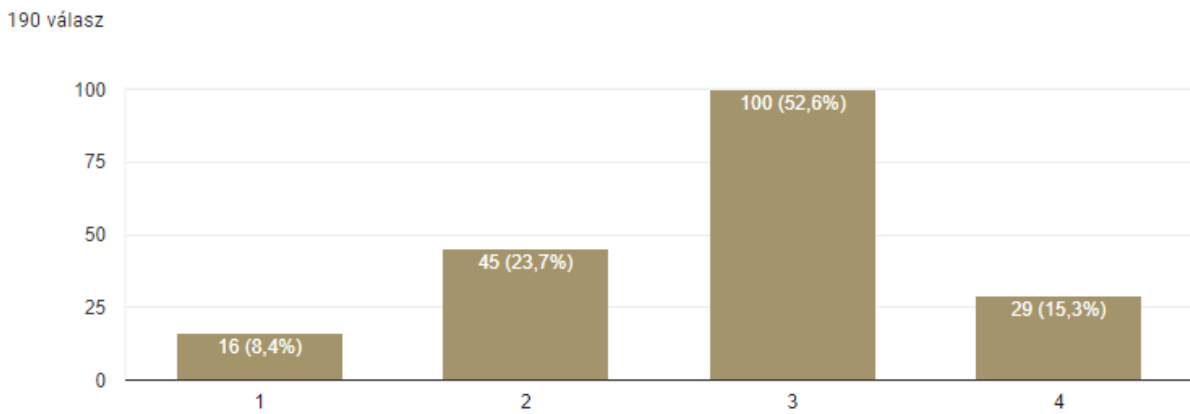
Kiszámoltam a munkalehetőségek elégedettségi szintjének a mediánját és móduszát, ami mindkét esetben 1.

19. Ábra: Bardoc község lakossága mennyire van megelégedve az infrastruktúrával
(**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

Kiszámoltam az infrastruktúra elégedettségi szintjének a mediánját, ami 3 és a móduszát ami szintén 3.

20. Ábra: Bardoc község lakossága mennyire van megelégedve a települése küllemével
(**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

Megvizsgáltam a település külleme elégedettségi szintjének a mediánját, ami 3 és a móduszát ami szintén 3.

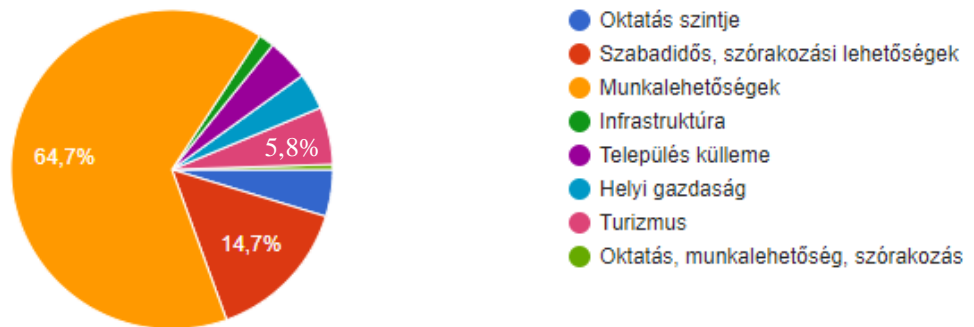
A lakosság az oktatást, az infrastruktúrát és a települések küllemét „jó”-nak értékelték és a szabadidős, szórakozási tevékenységeket valamint a munkalehetőségeket „egyáltalán nem elégedett”-nek minősítették. Ennek ellenére a lakosság majdnem 94%-a szeret a faluban élni.

A jövőbeni fejlesztések közül a legfontosabbnak a munkalehetőségek létrehozása 64,7%-al, a szórakozási lehetőségek 14,7%-al és a turizmus fellendítése 5,8%-al bizonyult, amelyet a 21. Ábra szemléltet. Ez az eredmény megegyezik a fent bemutatott elégedettségi

szintek reprezentálásával, mivel ott a legalacsonyabb minősítést a munkalehetőségek és a szórakozási lehetőségek kapták. Ebből is látszik, hogy ezek a legnagyobb hiányosságai a községnek

21. Ábra: Bardoc község jövőbeni fejlesztéseinek igénye (Forrás: Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

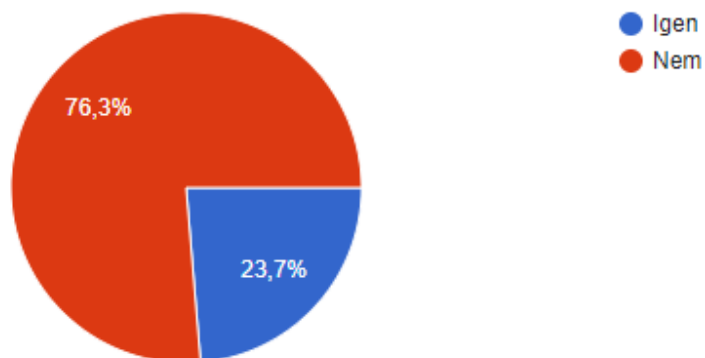

7.3.3. Bardoc község lakosainak vállalkozó szelleme

A lakosság vállalkozó szellemének a megvizsgálására a kérdőívben kitértem az ezzel kapcsolatos kérdésekre is. Innen kiderült (22. Ábra), hogy a kitöltők 76,3%-a nem rendelkezik saját vállalkozással. A maradék 23,7%-nak a következő vállalkozásaik vannak: személyszállítás, büféautó, vendéglátás, tejszernak, bútorkészítés, építkezési vállalkozó, mezőgazdaság és állattenyésztés, manikűr és pedikűr, kiskereskedés és fafeldolgozás.

22. Ábra: Bardoc község vállalkozásainak helyzete (Forrás: Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

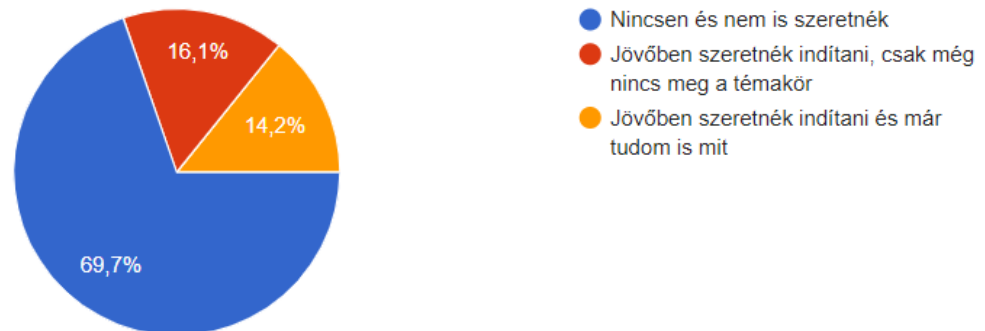

Kerestem az okát, hogy miért van csak 23,7% lakosnak saját vállalkozása. Az okra a 23. Ábra választ ad, miszerint a válaszadók majdnem 70%-a nem is szeretne saját vállalkozást,

16,1% a jövőben szeretne, viszont még nem tudja milyen témakörben és 14,2% a jövőben szeretne indítani és már tudja is, hogy milyen témakörben.

23. Ábra: Vállalkozások hiányának oka Bardoc községben (**Forrás:** Saját kutatás, 2024.)

155 válasz

Azok a lakosok, akik már tudják is milyen vállalkozást indítanának a következő területekre gondoltak: Gasztronómiába kapcsolatos vállalkozás, kereskedelmi üzlet, turizmus, tejfeldolgozó, védett lakóotthont sérülteknek, szépségipar, vendéglátás, autószervív, játékterem, fotósarok rendezvényekre.

A vállalkozások száma az évek múlásával nőtt. A községben a legtöbb vállalkozás, 55,6%, 2011-2020 között indult, majd 25,9%-a 2021 után. A lakosok véleménye szerint kis mértékben nőtt a vállalkozások száma az utóbbi években, amint ez kiderült a kérdőív eredményeiből.

7.3.4. Bardoc község és a turizmus kapcsolata

Bardoc községben jelenleg nagyon kis mértékben van jelen a turizmus. A község falvai közül Olasztelekre járnak rendszeresen külföldi és belföldi turisták, a Dániel-kastélyba. Véleményem szerint nagyon sok olyan dolog van még a községben, amit meg lehetne mutatni a turistáknak. A hagyományőrzés egy nagyon jó irányzat lehet, megmutatni az igazi székely virtust, szokásokat, hagyományos ételeket és rendezvényeket. A község bővelkedik a hagyományos tevékenységekben, mint például szövés, fonás, méhészet, állattenyésztés, növénytermesztés, kovácmesterség, pálinka és bor készítés, disznóvágás, szüreti mulatság (24. Ábra), húsvéti locsolkodás, néptánc, farsangtemetés (25. Ábra), adventi kézműves vásár.

24. Ábra: Székelyszáldobosi ifjúság székelyruhába öltözve a Szüreti mulatság idején
(*Forrás: Saját fotó*)

25. Ábra: Farsangtemetés Székelyszáldoboson (*Forrás: Saját fotó*)

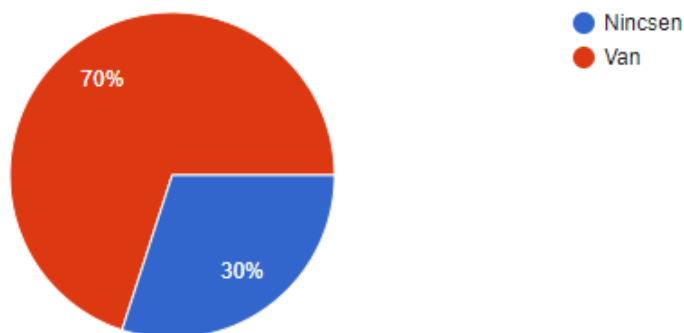

A táji adottságok is megfelelnek a túrázáshoz, szabadidős tevékenységekhez. Fokozatosan megtalálható minden domborzati forma, a lapos mezei szántók, rétek és kaszálók, enyhén emelkedő dombok, lombhullató erdők, havasi tűlevelű erdők.

Fontos volt, hogy megvizsgáljam a község lakói, hogyan vélekednek a turizmusról és van-e bennük hajlandóság fellendíteni a turizmust. A kutatáshoz a kérdőíves megkérdezést alkalmaztam. A válaszadók 70%-a úgy gondolja, hogy van olyan turisztikai látványosság, szolgáltatás, tevékenység, amit a turistáknak szívesen megmutatna (26. Ábra).

26. Ábra: Község lakói tudnának potenciális turisztikai attrakciót bemutatni? (Forrás: Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

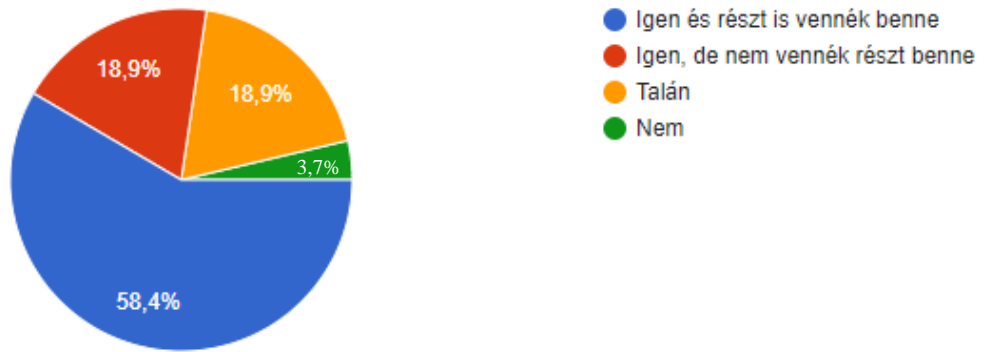
A válaszadók szívesen megmutatnák a turistáknak a Dániel-kastélyt, Kuvaszó turisztikai övezetet, erdőfülei Motolla kézműves házat, ásványvízforrásokat, nárciszrétet, Likaskőt, Boda kúriát, erdőfülei Vashámort, kuvaszói vízesést és a Ceaușescu vadászvillát, medveles, erdőfülei kopjafás temetőt, kenyérsütést, állatsimogató, Nagy György mesterkovács műhelyét, méhészeteket, pisztrángost, székelyszáldobosi szabadulósobát. Ezek mellett a szép, csendes tájat és ugyan nem a községhez tartozik, viszont közel található Vargyas szoros. A szorosba lehet túrázni, hegyet mászni, meglátogatni az Orbán Balázs barlangot, van grillezési lehetőség is. A Vargyas szorosban védett növény (például: tülevelű szegfű, hasogatott levelű imola, a magyar nőszirm, a vitézkosbor) és állatfajok (például denevér) is találhatóak.

A kérdőívben választ adók több mint fele, pontosabban 58,4%-a, támogatná a települése turisztikai irányú fejlődését és részt is venne benne. A maradék 41,6% megoszlott a támogatná viszont nem venne részt benne, a talán és a nem támogatná válaszok között. Csupán a válaszadók 3,7%-a nem támogatná a települése turisztikai fejlődését, ahogy azt a 27. Ábra is mutatja.

27. Ábra: Község lakói milyen mértékben támogatnák településük turisztikai fejlesztését

(Forrás: Saját kutatás, 2024.)

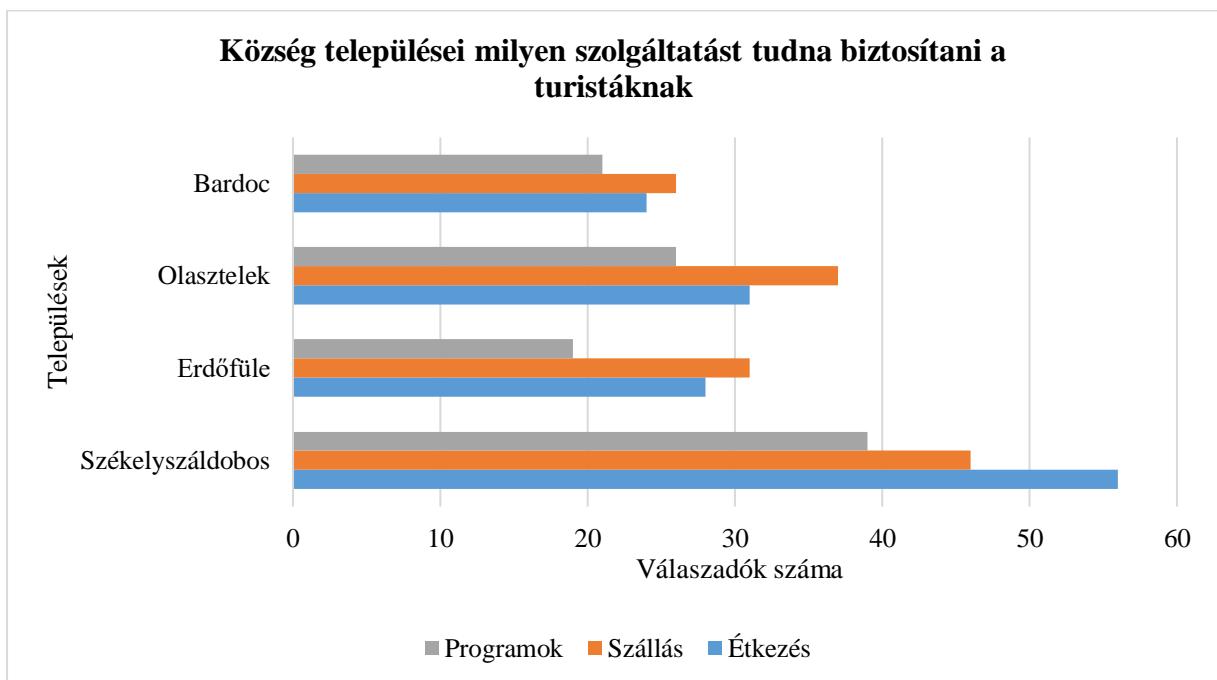
190 válasz

A lakosság véleménye szerint a község magyar, román és angol nyelvű turistákat tudna ellátni és számukra tudnának biztosítani szállást, étkezést és programokat egyaránt.

28. Ábra: Község települései milyen szolgáltatást tudna biztosítani a turistáknak

(Forrás: Saját kutatás, saját szerkesztés, 2024.)

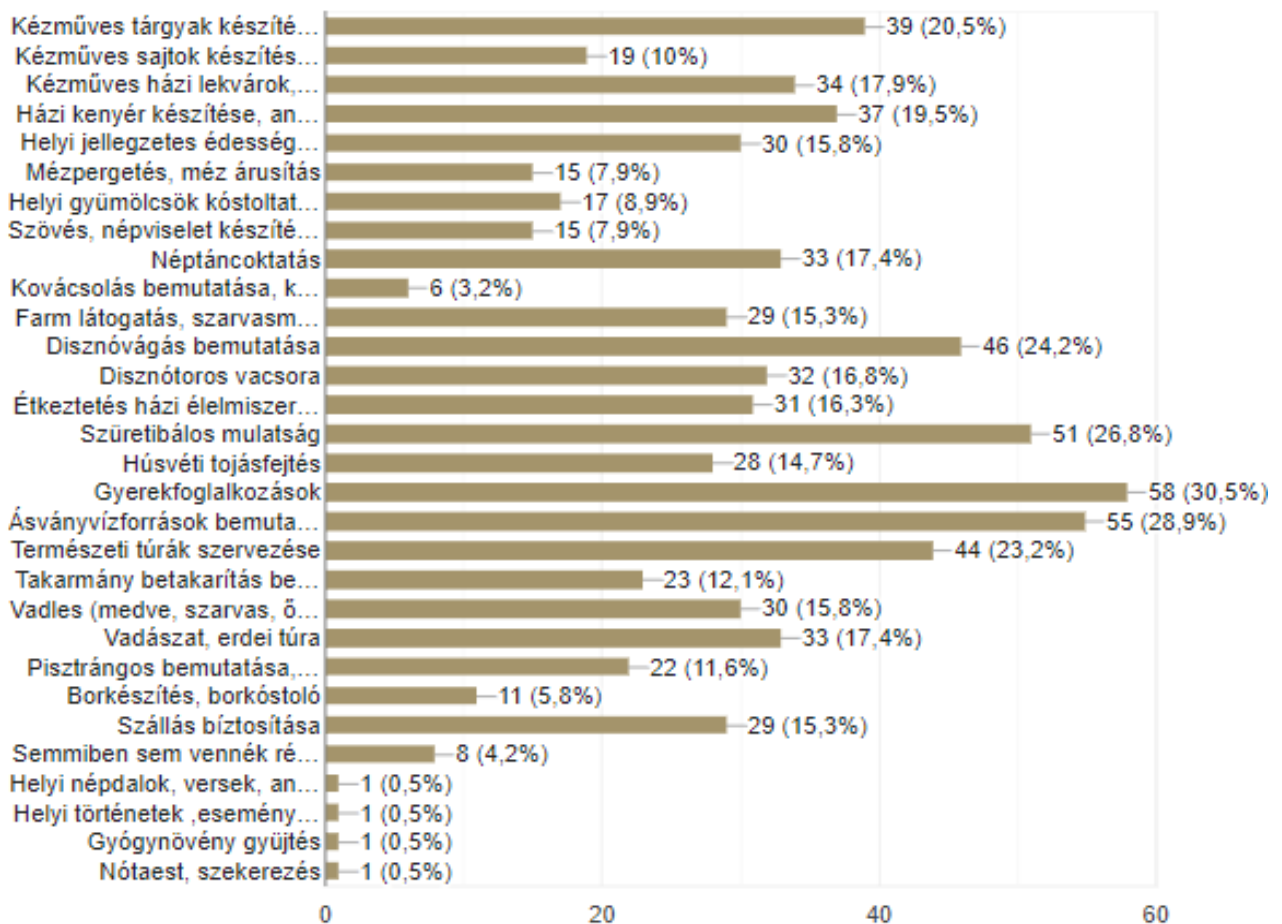

A 28. Ábra jól szemlélteti, hogy a község minden települése tudna biztosítani a turisták számára szállást, étkezést és programokat. Bardoc, Olasztelek és Erdőfüle inkább szállást tudna biztosítani nagyobb mértékben, míg Székelyszáldobos az étkezést tudná nagyobb mértékben vállalni.

A községben a turizmus elindulásával a lakosság számára plusz jövedelemforrások jelenhetnek meg, amelyek nagyban elősegítik a lakosság megélhetését. Kíváncsi voltam, hogy a lakosság milyen tevékenységekben venne részt annak érdekében, hogy plusz jövedelemhez jusson. A válaszokat a 29. Ábra mutatja be.

29. Ábra: Bardoc község lakossága milyen turisztikai tevékenységben venne részt plusz jövedelemszerzés céljából. (Forrás: Saját kutatás, 2024.)

190 válasz

A válaszadók legnagyobb része, 30,5%-a, gyerekfoglalkozásokban venne részt, azt követik az ásványvízforrások bemutatása 28,9%-al, szüretibálos mulatság 26,8%-al, disznóvágás bemutatása 24,2%-al, természeti túrák szervezése 23,2%-al, kézműves tárgyak készítése, házi lekvárok, kenyér és édességek készítése, néptáncoktatás, disznótoros vacsora, vadászat. A válaszadók csupán 4,2%-a nem venne részt semmilyen tevékenységben.

Mivel a lakosság hajlandó lenne a turizmus fejlesztésével foglalkozni, így szüksége lesz a községnek programajánlókra, hogy be tudják mutatni kínálatukat az érdeklődőknek. Fontos

szempont, hogy a programokat a lehető legnagyobb mértékben endogén forrásokból valósítsák meg. Programajánló készítésénél gondolni kell azokra a vendégekre is, akik egynapot vagy több napot szeretnének eltölteni a vidéken. A következtetések és javaslatok fejezetben javaslatot teszek saját összeállítású egynapos és többnapos programra családok számára. A programok alatt folyamatos gyerekelügyeletet biztosítanak és gyerekfoglalkozásokat.

8. Következtetések és javaslatok

Kutatásom során kiderült, hogy 2014-től Bardoc községben különböző mértékben folyamatosan voltak fejlesztések. 2018 volt az az év amikor robbanás szerűen megnőtt a fejlesztésekre fordított pénzösszeg. Egészen 2022-ig hozták is az előző évekhez képest elvártat, azonban 2023-ban visszaesés történt. Ennek az volt az oka a polgármester úr szerint, hogy arra már minden olyan fejlesztést elvégeztek amire egyszerűbb volt pályázatot nyerni és ami a nagyobb hiányosságai voltak a községnek. A fejlesztések 70,57%-a pályázatból valósult meg, ami azt bizonyítja, hogy az Önkormányzat eredményesen dolgozott.

A kérdőíves felmérésemből egyértelműen látható, hogy a község lakosai úgy vélik az utóbbi tíz évben Bardoc község fejlődött. Az itteni eredmény és a fejlesztések tanulmányozása alapján kijelenthetem, hogy az **1. hipotézisem** miszerint „*Bardoc község az utóbbi 10 évben folyamatosan fejlődött*” **igaznak bizonyult.**

Mindazok mellett, hogy fejlődik a község vannak még hiányosságai. A kutatásból kiderült, hogy nincsenek megelégedve a lakosok a munkalehetőségekkel. 8,4%-a a megkérdezetteknek munkanélküli, vannak akik gazdasággal foglalkoznak, mert nincsen más kereseti lehetőségük. A munkahellyel rendelkezők közül 20% az aki a lakótelepülésén dolgozik. Székelyszáldobosi lakosokból dolgozik a legtöbb a lakótelepülésén. A többi napi több kilométeres távolságok megtételére kényszerül vagy külföldön próbál szerencsét.

Nincsen lehetőség a községben szórakozni, szabadidős tevékenységeken részt venni. Ez egy nagy hiányosság, mivel a fiatal generációkat nem tudja megtartani a község és szintén 50-60 km-t kell utazzanak a lakosok, ha például moziba, színházba akarnak menni, játszóházba, cukrászdába, bowlingozni, bulizni.

A válaszadók úgy gondolják, hogy „jó” az infrastruktúra, az oktatás és a települések külleme. Részlegesen vannak megelégedve a lakosok a település nyújtotta szolgáltatásokkal, így a **2. hipotézisem**, miszerint „*Bardoc község lakói nem elégedettek a települések nyújtotta szolgáltatásokkal*” **csak részben igazolódott be.**

Annak érdekében, hogy javítani tudjanak a lakosok a község és a maguk helyzetén, megvizsgáltam a vállalkozó hajlamukat. Munkalehetőségek hiánya miatt a saját vállalkozás indítása is egy potenciális lehetőség. 76,3%-nak nincsen vállalkozása vagy nem is szeretne. Ez alapján nem nyitottak a vállalkozói élet fele a válaszadók.

A jövőben vállalkozás indításában gondolkozó személyek szeretnének gasztronómiával kapcsolatos vállalkozást, kereskedelmi üzletet, turizmusban, tejfeldolgozót, vendéglátásban, játéktermet, fotós sarkot létrehozni. Ezek a vállalkozások hozzásegítenék a vidéket a fejlődéshez és jó komponensei lennének a turizmus fejlesztésének. A turizmus fejlesztését a lakosság túlnyomó része támogatná és 58,4%-a részt is venne benne. A vidék adottságai megfelelnek ahhoz, hogy turisztikai célpont legyen, ezzel a lakosság is tisztában van. Úgy kulturális, társadalmi és természeti attrakciók is megtalálhatóak a vidéken.

A látogatók számára tudnak biztosítani szállást, étkezést és programokat. Román, magyar, angol ajkú látogatókat tudnak fogadni és több programajánló közül választhatnak a turisták. Szezonális programjaik is vannak, mint a disznóvágás és szüreti mulatság.

A helyadottsági vizsgálat és a kérdőíves felmérés alapján a **3. hipotézisem, miszerint „Bardoc község adottságainak köszönhetően jó turisztikai célpont lehetne.” igaznak bizonyult.**

A község lakosságának csupán 4,2 %-a nem venne részt semmilyen tevékenységgel a falusi turizmus fejlődésében még akkor sem, ha az plusz jövedelemforrást jelentene számukra. A turizmusban résztvevők legfőképpen a következő tevékenységekben vennének részt: gyerekfoglalkozások, ásványvízforrások bemutatása, szüretibálos mulatság, disznóvágás bemutatása, természeti túrák szervezése, kézműves tárgyak készítése, házi lekvárok, kenyér és édességek készítése, néptáncoktatás. A kedvelt tevékenységek között megtalálhatóak a saját házi készítésű termékek bemutatása és értékelése, így a **4. hipotézisem miszerint „Bardoc község lakossága a turizmus fejlődése érdekében részt venne helyi termékek előállításának bemutatásában és azok értékesítésében.” igaznak bizonyult.**

Ahhoz, hogy a településre tényleg látogatók érkezzenek szükség van programajánlókra, ezért saját magam készítettem egynapos és többnapos programajánlókat.

Egynapos programajánló családok számára:

- Reggel 9:00 órára érkezés a község egyik településére.
- A vendégeket házi készítésű fatányérossal, gyümölcslevekkel saját termésből, frissen sült kenyérral fogadják egy kis reggelire.
- Ismertetik a program lehetőségeket, amelyeken részt lehet venni ebédig. Előzetesen már kiválasztották ki melyik programon szeretne részt venni. Például: Motolla kézműves házban szövés fonás, népviseletkészítés bemutatása, Boda kúria meglátogatása, kovácmesterség kipróbálása, kenyérsütés (30.Ábra), kürtőskalács sütés (31. Ábra),

állatsimogató a farmokon, sajt készítés, Dániel-kastély meglátogatása, ásványvízforrások bemutatása-kóstolás, méhészkedés.

- 13:00 órakor ebéd. Választhatnak, hogy hagyományos grillezős ebédet szeretnének vagy modernebb éttermi minőségű mesterszakács által összeállított menüt a Dániel-kastélyban.
- Délutáni program lehet egy biciklis túra, lovas kocsis túra (télén szánnal) fel a kuvaszói turisztikai övezetbe, ott megnézni a vízesést, Ceașescu vadászvillát, szezonálisan a nárciskertet vagy a pizstrángost. A székelyszáldobosi erdész villát is meg lehet látogatni, ahol borvizes fürdőt vehetnek a látogatók a villa medencéjében. Medvelesre is van lehetőség a község vadásaival.
- Azok számára akik nem szeretnének túrázni van lehetőség a Dániel-kastélyban kiállításon részt venni, igénybe venni a Cellarium Spá szolgáltatásait, mint például szaunát, dézsát, úszást, lebegést, masszázst, testradír bárt, gőzfürdőt, melegfürdőt, jakuzzit, Kneipp terápiát.
- 19:00 órára visszaérkezés a településekre és vacsora. A vacsora tábortüzes szalonnasütés, bográcsozás friss házi kenyérrel, kürtőskaláccsal, gyümölcsökkel. Aki kényelmesebb, elegánsabb vacsorára vágyik az megetheti a Dániel-kastélyban vagy a bardoci Rio pizzériában.

30. Ábra: Sárrika néni kenyeret süt Székelyszáldoboson (**Forrás:** Saját fotó)

31. Ábra: Székelyszáldoboson készített kürtőskalács (**Forrás:** Román Ildikó fotója)

A többnapos látogatás során fontos az elszállásolás. A község rendelkezik több olyan helyszínnel, ami alkalmas lehet az elszállásolásra, mint például az erdőn a Kormos panzió (32. Ábra), Big villa, Ioana villa, Erdésház (33. Ábra), a településeken a családi házak emeleti része, üresen álló családi házak.

32. Ábra: Kormos panzió (**Forrás:** [https2.](https://www.kormospanzio.ro/))

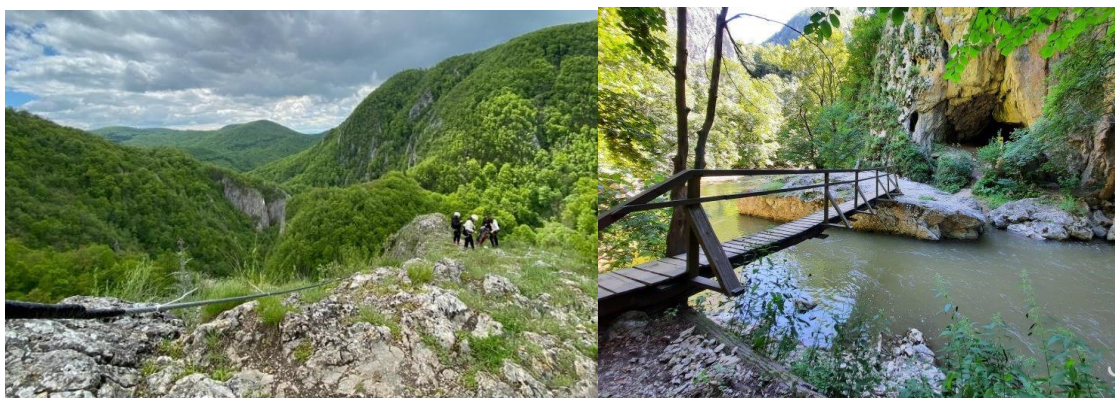
33. Ábra: Székelyszáldobosi erdészház (**Forrás:** Saját fotó)

A többnapos program esetében jóval több lehetőség áll a szervezők rendelkezésére. Az egynapos programnál megemlített tevékenységek itt is működnek viszont még van lehetőség kibővíteni őket és több programot is bemutatni a turistáknak. Az egyik téli szezonális egész napos program a disznóvágás és disznótoros vacsora. Itt reggel 6:00 órakor kezdődik a disznóvágás, majd a feldolgozás, kolbász, véres-májás töltés, tepertő készítés. Közben lobog a tábortűz, nótáznak, szilvapálinkával ünnepelnek és a jó meleg dézsában fürdenek a nap levezetése képpen.

Egy másik egésznapos program a Vargyas szorosba való ellátogatás, amely a községtől 17 km-re található. Ott található az Orbán Balázs barlang több denevér fajjal és számos védett növény és állatfaj is fellelhető a szorosban. Van lehetőség különböző nehézségű túraútvonalakon felmászni a szoros tetejére, ahonnan mesés kilátásban lesz részük (34. Ábra). Sziklamászási lehetőség is van gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. Grillezési és sátorozási lehetőséggel is élhetnek a túrázók.

34. Ábra: Vargyas-szoros (Forrás: <http8>)

Az ősszel érkező turistáknak egy hatalmas élmény lehet a szüreti mulatságon való részvétel. A multság kora reggel kezdődik, amikor a legények lóháton elmennek a leányokhoz és ott feldíszítik a lovakat papír virágos fejdísszel. A legények lóháton elindulnak a község településeire meghirdetni az esti bált. Délután a saját falujukba szüreti felvonulást tartanak, a legények lóháton és a leányok szekéren népviseletben vonulnak fel. Táncolnak a falu központjába és ezzel kezdetét veszi a szüreti bál, ami a művelődési házban folytatódik reggelig. Ezzel ünneplik meg, hogy elkezdődött az őszi betakarítás és jó termés lett. Népviseletben bálra készülő fiatal pár a 35. Ábrán látható.

35. Ábra: Szüreti bálra készülő fiatal pár (Forrás: Saját fotó)

Következtetésként elmondható, hogy Bardoc községben egy összetartó, hagyománytisztelő közösség él, akik a kevés megélhetési lehetőségek ellenére szeretnek a

községben élni. A vidék endogén forrásait felhasználva próbálnak jobb megélhetési lehetőségeket biztosítani maguknak. A fejlődés érdekében hajlandóak a falusi turizmus fele nyitni és részt venni benne a saját erősségeikkel.

Véleményem szerint lenne kereslet a községben megvalósulható falusi turizmus iránt mivel a városi, zajos mindennapok után jól esne az embereknek kiutazni vidékre, ahol természetközelség van, friss levegő, csendes környezet, hagyományos életvitel. A falusi emberek közvetlensége és vendégszeretete magával ragadná az odalátogatókat. Maradandó élményt tudnak nyújtani a vidékre jellemző hagyományos tevékenységek, mint a szüreti multság, disznóvágás, kovácsolás, szövés, farm látogatás, kemencés sütés.

Javasolom a községnek, az Önkormányzatnak egy községi gyűlés összehívását. A gyűlésen a kutatásom eredményeire alapozva egy hivatalos, teljes felmérést készítsenek a lakosok hajlandóságáról a turizmusba való tevékenykedésről, ki miben venne részt. Az eredmények függvényében elindítani a finanszírozási források megszerzését, akár pályázatok útján és felkészíteni az embereket a munkára.

A több száz ásványvízforrás felhasználásával lehetne építeni egy ásványvízpalackozó üzemet, ahol saját márkás ásványvizeket forgalmaznának. Ezzel sok embernek munkalehetőséget tudnának biztosítani és mindezt az endogén források felhasználásával. A község rendelkezik az üzem működtetéséhez szükséges szakemberekkel is, mint például gazdasági szakember, marketinges, jogász, élelmiszeripari mérnök, élelmiszerbiztonsági szakember, laboráns, gépkezelők.

Egy másik jó lehetőség egy termelő szövetkezet létrehozása, ahol tejfeldolgozással foglalkoznának. Fő profiljuk a friss tejtermékek készítése lenne. Ide gyűjtenék be a környék gazdáitól a tejet és azt helyben feldolgoznák saját márkás termékeket készítve. Ezzel az itt megtermelt termékek helyben értékesítésre kerülnének. Munkalehetőségeket biztosítana a helyieknek, a gazdáknak biztos pont lenne, hogy a tejük valóban felvásárlásra kerül és a saját márka jót tenne a község hírnevének és gazdaságának. Az értékesítéstől befolyt összeget csakis a község fejlesztésére fordítanák.

9. Összefoglalás

A helyi gazdaságfejlesztés a vidékfejlesztés egy szegmense, mely rendkívül komplex folyamat. Ez a tevékenység egy tudatos és megtervezett beavatkozás. Olyan tevékenységek összessége, amit a helyi emberek valósítanak meg az életszínvonaluk javítása és a lokális tér fejlődése érdekében. Fontos gazdasági, társadalmi, kulturális, szociális és környezeti hatásai vannak.

Egy sikeres vidékfejlesztési stratégiának a megvalósításához az kell, hogy a terület a saját adottságaira és sajátosságaira alapozzon. Célja a táj és a kultúrtáj megőrzése, valamint a népességmegtartás. Mindehhez szükség van a lakosok tevékenységére és a segítő szervezetekre.

Kutatásom során megvizsgáltam, hogy Bardoc község az utóbbi tíz évben hogyan fejlődött és milyen a jelenlegi helyzete. Tanulmányoztam vidékfejlesztési szempontból a község lehetőségeit, amivel javítani lehet a község gazdasági helyzetén és a lakosok életszínvonalán. A vidékfejlesztésben a falusi turizmusra fektettem a hangsúlyt, mivel adottak a lehetőségek egy sikeres falusi turizmus létrehozásához.

A vizsgálatom során interjút készítettem Kolumbán Sándor alpolgármester úrral, akitől megtudtam a község utóbbi tíz évének beruházásait, azok összegét, finanszírozási formáját. A 2024-es évre tervezett fejlesztéseket is megtudhattam. Kiderült az interjúból, hogy 2014-től folyamatosan vannak fejlesztések, tehát a község fejlődik.

Az online kérdőíves felmérésből, amit a Bardoc községi lakosok töltöttek ki megtudtam, hogy szeretnek a községben élni az emberek annak ellenére, hogy nincsenek megelégedve a munkalehetőségekkel és a szórakozási lehetőségekkel. A lakosság is úgy látja, hogy fejlődés történt az utóbbi években. Annak érdekében, hogy hozzájáruljanak a nagyobb fejlődéshez hajlandóak részt venni a falusi turizmus beindításában. Hozzájárulnak különböző tevékenységekkel, hagyományos rendezvényekkel, hagyományos termékek készítésével, értékesítésével. Ezzel plusz kereseti lehetőséghez jutnak.

A jövőben fontos lenne egy hivatalos kezdeményezés az Önkormányzat részéről ahhoz, hogy a falusi turizmus megvalósulhasson. A kutatásom jó alapot szolgál ehhez. Már látható az eredményekből, hogy lenne rá hajlandóság a lakosság részéről.

Irodalomjegyzék

- Bonaciu C.G. (2020): European Rural Area and the Concept of Rural Development. Interdisciplinary perspectives. Analele Universității din Oradea, Seria Relații Internaționale și Studii Europene, TOM XII, p. 185-198
- Bleahu A., (2005): Dezvoltarea Rurală, în Uniunea Europeană, University College London
- Buday-Sántha A. (2011): Agrár- és vidékpolitika. SALDO Zrt. Budapest p. 377.
- Egri Z., Kószegi I.R. (n.a). Vidékfejlesztés jegyzet. EFOP-3.4.3-16-2016-00002 „Felsőoktatási intézményi fejlesztések a felsőfokú oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása érdekében a Neumann János Egyetemen” c. projekt keretében készült.

Megnyitva: <https://oszkdk.oszk.hu/storage/00/03/17/40/dd/1/Videkfejlesztes.pdf>

- Farkas T. (2002): Vidékfejlesztés a fejlődéstudományok és a fejlesztési koncepciók tükrében. Tér és Társadalom 16(1):41-57. Megnyitva: 2023.12.17.
https://www.researchgate.net/publication/326737625_Videkfejlesztes_a_fejlodestudomanyok_es_a_fejlesztisi_koncepcio_k_tukreben
- G. Fekete, É. (2013): Integrált vidékfejlesztés, Miskolc.
- Gonda T. (2016): A turisztikai termékfejlesztés elméleti alapjai, PTE KPVK Kiadó
- Holden A., (2016): Environment and tourism, Third Edition, New York
- Hunkár M. (2013): A kutatás módszertana. Gyakorlati jegyzet. Debreceni Egyetem Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen Megnyitva: 2024.03.19.
- Interjú Rácz Attilával (2023): Dániel kastélyszálló tulajdonosa
- Kolumbán S, Bardóc község alpolgármestere, Interjú. 2023.04.14. Székelyszáldobos
- Kolumbán S, Bardóc község alpolgármestere, Interjú. 2024.03.28. Bardoc
- Kolumbán, S. (2012): Székelyszáldobos kismonográfiája, Székelyszáldobos. Tortoma Kiadó, Barót
- Kulcsár L, (2017): A vidékfejlesztés elméleti megközelítése: Regionális és kulturális összefüggések. Kolozsvár, Kriterion. Megnyitva: 2024.01.10.

- Langkilde D. (2023): 50 Tourism Sectors and their Definitions. Megnyitva: 2024.03.09. <https://www.linkedin.com/pulse/50-tourism-sectors-definitions-desmond-langkilde>
- Michalkó G. (2016): Turizmológia. Akadémiai Kiadó. Megnyitva: 2024.03.04. https://mersz.hu/dokumentum/dj59t__28/
- Nemai S. (2019): Rural tourism as a tool for sustainable rural development. In book: Approaches to Sustainable Development p.91-98
- Nemzeti Agrárprogram (1997)
- Olajos I., (2008): A vidékfejlesztés kialakulása és története, Novotni Kiadó, Miskolc
- Olajos I., (2014): Vidékfejlesztési jog. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Vezető-és Továbbképzési Intézet. Budapest
- Oláh J., (2003): A nagyállói statisztikai körzet településeinek fejlődési lehetőségei a vidékfejlesztés keretében. Doktori értekezés, Debrecen. Megnyitva: 2024.02.03. <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/9e11fac3-95b1-486a-bcfb-78683c2ba642/content>
- Polgár K.D., Duguleană L. (2016): Marketing mix for rural development in Romania, Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V: Economic Sciences Vol. 9 Megnyitva: 2024.01.11. https://www.researchgate.net/publication/315105163_Marketing_mix_for_rural_development_in_Romania
- Ritter K. (2019): A Vidékbiztonság vidékgazdasági alapjai. Nemzeti Közszerológati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, Budapest
- Sapaliga O. (2022): Types of tourism. Megnyitva: 2024.03.09. <https://timesofindia.indiatimes.com/readersblog/tourism/types-of-tourism-47201/>
- Slusariuc G. C. (2018): Rural Tourism an Opportunity for Sustainable Development. University of Petrosani. Ovidius” University Annals, Economic Sciences Series Volume XVIII, Issue 2 /2018 Megnyitva: 2024.03.12. <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/wp-content/uploads/2019/02/28.pdf>
- Szlovák–magyar gasztronómiai és idegenforgalmi ismeretek (2013), 1 Modul, <http://www.nvt-magyarhaz.eu/magyarhaz/images/1.modul.pdf> Megnyitva: 2024.02.27.
- Waldorf B. S. (2006): A continuous multi-dimensional measure of rurality: Moving beyond threshold measures. Paper selected for the Annual Meetings of the Association of Agricultural Economics, USA

- http1: <http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/bardoc/1023> Megnyitva: 2023.05.06.
- http2: <https://www.booking.com/hotel/ro/kormos-residence.hu> Letöltve: 2024.02.19.
- http3:<https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive/>
Megnyitás: 2023.07.31.
- http4: <http://erdovidek.weebly.com/erd337videacuttek.html> Megnyitva: 2023.05.09.
- http5: <https://www.google.com/maps/> Megnyitva: 2023. 07.31.
- http6:https://tourismnotes.com/travel-tourism/?expand_article=1
Megnyitva:2024.02.21.
- http7: https://hu.wikipedia.org/wiki/Turizmus#cite_note-1 Megnyitva: 2023.12.09.
- http8: <http://www.vargyas.ro/index.php/vargyas-kepek> Letöltve: 2023.12.08.

Mellékletek

1. Melléklet:

Kérdőív

Tisztelt kitöltő!

Kérem, csak akkor töltse ki a kérdőívet, ha Bardoc községi lakos!

Tokos Bernadett vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vidékfejlesztési agrármérnöki mester szakos hallgatója. Diplomadolgozatom elkészítéséhez szükségem van az Önök véleményére, információira a községben élhető életszínvonalról és az ott lévő lehetőségekről.

Kérdőív kitöltése pár percet vesz igénybe és anonim módon történik. Sokat segít, ha kitölti Ön is!

Köszönöm szépen!

Üdvözlettel, Bernadett!

1. Melyik település lakója?

a.. Olasztelek, b. Bardoc, c. Erdőfüle, d. Székelyszáldobos

2. Nem

a. férfi, b. nő

3. Életkor?

a. 14-18 19-26 27-40 41-65 65<

4. Iskolai végzettség

a. általános iskola b. szakiskola c. középiskola d. egyetem, főiskola

5. Állandó munkahelye

- a. munkanélküli
- b. építőipar
- c. mezőgazdaság
- d. pénzügyi tevékenység
- e. élelmiszeripar
- f. kereskedelem
- g. vendéglátás

- h. oktatás
- i. közigazgatás
- j. egyház
- k. egészségügy
- l. háztartásbeli
- m. nyugdíjas
- n. gyereknevelési szabadság
- o. egyéb, és pedig....

6. Ha nem dolgozik, ill. háztartásbeli, mi az oka annak, hogy nem vállal kereső foglalkozást?

- a. munkanélküli
- b. háztartásvezetés és gyereknevelés miatt
- c. képzettségének megfelelő munkát nem talált
- d. nem szükséges dolgozni, háztartása olyan jövedelemmel rendelkezik
- e. otthoni gazdaság miatt
- f. van kereső foglalkozásom
- g. egyéb, és pedig...

7. Ha dolgozik, milyen messze található a munkahelye?

- a. a lakótelepülésemen dolgozok
- b. Bardoc község más településén dolgozok
- c. nem Bardoc község településeiben dolgozok (20 km-es távolságon belül)
- d. lakótelepülésemből 20 km-es távolságon kívül dolgozok, de Romániában
- e. külföldön dolgozok
- f. nem dolgozok

8. Szeret a faluban élni? Válaszát röviden indokolja!

- a. igen
- b. nem

Indoklás:

9. Ön szerint Bardoc község az utóbbi tíz évben fejlődött?

- a. egyáltalán nem fejlődött
- b. volt már rosszabb
- c. talán
- d. kis mértékben fejlődött

- e. nagy mértékben fejlődött
- f. nem tudom megítélni

10. Mennyire van megelégedve a település nyújtotta lehetőségekkel?

	egyáltalán nem	volt már rosszabb	jó	teljes mértékben
				elégedett vagyok
	1	2	3	4
oktatás szintje				
szabadidős, szórakozási tevékenységek				
munkalehetőségek				
infrastruktúra				
település külleme				

11. Mi az amit Ön a legfontosabbnak tart a jövőbeni fejlesztések közül?

- a. oktatás szintje
- b. szabadidős, szórakozási tevékenységek
- c. munkalehetőségek
- d. infrastruktúra
- e. település külleme
- f. helyi gazdaság
- g. turizmus
- h. egyéb, és pedig....

12. Önnek van saját vállalkozása vagy szeretne indítani?

- a. van már - Milyen vállalkozása van?
- b. nincsen – Nincs és nem is szeretnék
 - jövőben szeretnék indítani, csak még nincs meg a terület
 - jövőben szeretnék indítani és már tudom is mit, és pedig.....

13. Ha van Önnek saját vállalkozása mikor alapította?

- a. 2000 előtt
- b. 2001-2010 között
- c. 2011-2020 között
- d. 2021 után

14. Ön szerint Bardoc községben a vállalkozások száma növekedett az elmúlt években?

- a. egyáltalán nem
- b. kis mértékben
- c. talán
- d. nagy mértékben
- e. nem tudom megítélni

15. Van Bardoc község területén olyan turisztikai látványosság, szolgáltatás, tevékenység, amit a turistáknak szívesen megmutatna?

- a. nincsen
- b. van, és pedig.....

16. Támogatná települése turisztikai irányú fejlesztését?

- a. igen és részt is vennék benne
- b. igen, de nem vennék részt benne
- c. talán
- d. nem

17. Ön szerint milyen nyelvet ismerő turistákat tudna ellátni települése? (Több választ is jelölhet!)

- a. magyar
- b. román
- c. angol
- d. német

18. Ön szerint az alábbiak közül mit tudna biztosítani a települése a turisták számára? (Több választ is bejelölhet!)

- a. étkezést
- b. szállást
- c. programokat

19. Amennyiben a turizmus fejlődne a településén és plusz kereseti lehetőséghez juttatná Önt, miben venne részt szívesen? (Több választ is bejelölhet!)

- a. kézműves tárgyak készítése, árusítása
- b. kézműves sajtok készítése, annak bemutatása, árusítása
- c. kézműves házi lekvárok, dzsemek készítése, kóstoltatása, árusítása
- d. házi kenyér készítése, annak bemutatása, árusítása

- e. helyi jellegzetes édességek készítése, bemutatása, árusítása (pl. kürtóskalács, mézeskalács)
- f. mézpergetés, méz árusítás
- g. helyi gyümölcsök kóstoltatása, árusítása
- h. szövés, népviseletkészítés
- i. néptáncoktatás
- j. kovácsolás bemutatása, kipróbálása
- k. farm látogatás, szarvasmarha fejés
- l. disznóvágás bemutatása
- m. disznótoros vacsora
- n. étkeztetés házi élelmiszerekkel
- o. szüretibálos multság
- p. húsvéti tojásfestés
- q. gyerekfoglalkozások
- r. ásványvízforrások bemutatása, ásványvíz kóstolás
- s. természeti túrák szervezése
- t. takarmány betakarítás bemutatása
- u. vadles (medve, szarvas, őz, vaddisznó)
- v. vadászat, erdei túra
- w. pisztrángos bemutatása, halászat
- x. borkészítés, borkóstoló
- y. szállás biztosítása
- z. semmiben sem vennék részt
- aa. egyéb, és pedig....

2. Melléklet:

3. Táblázat: Bardoc község beruházásai 2014-től 2023-ig (Forrás: Interjú Kolumbán .S)

Év	Beruházás	Összérték	Finanszírozási forma		Megvalósulás időtartama
			Pályázat	Önrész	
2014	Hótalanító eszköz vásárlás (autó, hóeke, sószóró)	124 995 euró	LEADER program 95%	5 %	6 hónap
	Erdőfülei kultúrotthon modernizálása	35 502,85 euró	Vidéki Beruházásokat Finanszírozó Ügynökségtől (AFIR) pályázat 100%	-	12 hónap
	Olaszteleki és székelyszáldobosi szennyvízhálózat bővítése	1 492 025,96 euró	AFIR pályázat 91,24%	8,76%	16 hónap
	Székelyszáldobosi iskolaközpont bővítése	8422 euró	-	100%	8 hónap
2015	Játszóter építése	4820 euró	-	100%	3 hónap
2015-2016	Erdőfülei Boda kúria restaurálása	152 945 euró	-	100%	24 hónap
2017	Erdőfülei ravatalozóház építése	109 844 euró	-	100%	8 hónap
	Községi ivóvízhálózat modernizálására	25 625,7 euró	-	100%	4 hónap
2018	Bardoci ravatalozó ház építése	104 509,7 euró	-	100%	10 hónap

	Bardoci Egres patakon átvezető híd újjáépítése	110 874,9 euró	-	100%	3 hónap
	Utcai közvilágítás modernizálása	49 318,5 euró	-	100%	12 hónap
2018-2019	41-es számú községi út felújítása, székelyszáldobosi Alsó utca aszfaltozása és sáncok felújítása	1 256 363,82 euró	Országos vidékfejlesztési alapból (PNDL) 80,3%	19,7%	18 hónap
2019	Olaszteleki ravatalozóház építése	107 803,8 euró	-	100%	12 hónap
	Székelyszáldobosi ravatalozóház építése	150 579,15 euró	-	100%	8 hónap
	Bardoci sportkomplexum felszerelésének bővítése	10 059,27 euró	Megyei Tanács pályázat 50%	50%	3 hónap
2020-2022	Vízhalózat bővítése	1 033 083 euró	AFIR pályázat 100%	-	16 hónap
2020	Erdei utak karbantartásához szükséges járművek és munkaeszközök vásárlása (traktor, földgalyu, tűzoltó autó)	149 646 euró	LEADER program 31,7%	68,3%	8 hónap
	Székelyszáldobosi iskolánál mosdók kialakítása	20 524,2 euró	Megyei tanfelügyelőség 86,3%	13,7%	4 hónap

2021	Haszonjármű vásárlása Mercedes Benz	16 985,25 euró	-	100%	5 hónap
	Mini föld munkagép vásárlása	49 457 euró	LEADER program 100%	-	8 hónap
2022	Bardoci családorvosi rendelő felszerelésének korszerűsítése	8189,2 euró	Megyei Tanács pályázat 50%	50%	6 hónap
	Garázs építése a munkagépeknek	244 760 euró	-	100%	8 hónap
	Tömbházrész megvásárlása szolgálati lakásnak	31 390 euró	-	100%	3 hónap
2022- 2023	Székelyszáldobosi vízhálózat bővítése	142 663,4 euró	Anghel Saligny program 94%	6%	20 hónap
2023	Föld munkagép megvásárlása	110 503,62 euró	93,45%	6,55%	6 hónap

HALLGATÓI NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Tokos Bernadett

A Hallgató Neptun kódja: EOLUWA

A dolgozat címe: Bardoc község vizsgálata vidékfejlesztési szempontból

A megjelenés éve: 2024

A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

A konzulens tanszékének a neve: Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően

- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024.04.20.

Hallgató aláírása

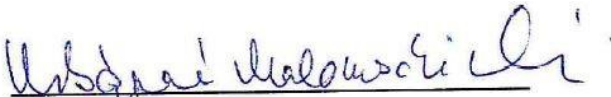
KONZULENSI NYILATKOZAT

Urbánné Malomsoki Mónika, Tokos Bernadett (Neptun kód: EOLUWA) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen / nem.

Kelt: 2024.04.20.

belső konzulens